National Library 56253
Gen. Acquisitions Section
OTTAWA, Ont. K1A ON4

National Library
Bibliothèque Nationale
JAN 14 1982
NEWSPAPER SECTION
SECTION DES JOURNAUX
Registration number — 1089

B103/C/4/5

VABA EESTLANE

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

Nr. (2825) XXXI aastakäik — Teisipäeval, 5. jaanuaril 1982 — Tuesday, January 5, 1982 — Üksiknumbri hind 50 centi

Uueks aastaks ja juubeliks

„Eestlased ei ole mitte kärbsed, kes täna sünnivad ja homme surevad, vaid üks vana ja visa rahvasugu, kes ammu juba maailmas elanud ja ka pärast meid veel kaua kestma saab."

Jakob Hurt

Olgu need meie rahva ärkamisaja vaimse ideoloogi ja rahvavalgustaja sõnad meile julgustavaks kinnituseks, kui oleme jälle astumas üle uue aastakünnise.

Traagilised sündmused Poolas, kus selle rahva spontaanne ülestõus kommunistliku korra ülekohtu, vale ja korruptsiooni vastu surutakse maha julma politseiriigi meetoditega suure idanaabri võimumeeste juhtimisel, toob meie silme ette ja meeltesse meie enda kodumaa saatuse, kus samuti võimutseb võõra võimu ülekohus, vale ja Eesti rahva põliste loodusvarade hoolimatu expluateerimine.

Poola rahva tung vabaduse ja inimväärsete elutingimuste poole võidakse sel korral relvade terroriga alla suruda. Vabaduse nakatavat ideed, mis on levimas põranda all üle kogu ikestatud Ida-Euroopa, ei suuda lämmatada ka kõige toorem vägivald. See idee elab edasi ja süveneb orjastatute südameis ja puhkeb uueks leegiks sobival ajal ja kohal. Poola sündmused on jällekordselt paljastanud maailmale müüdi kommunismi küüsis vaevlevate rahvaste „sõbralikust ja solidaarsest" koostööst.

Meie rahvas kodumaal jälgis Poola sündmusi suure pinevuse ja lootusega. Repressioon Poolas toob endaga kaasa tõenäoselt ka uue survekoorma meie rahvale Nõukogude julgeoleku aparatuuri poolt, et vältida samalaadsete ülestõusude tekkimist. See paneb erilise kohustuse vabadele eestlastele nii individuaalselt kui organiseeritult jätkamaks Nõukogude Vene ebaseadusliku ja ebainimliku okupatsiooni lõpetamise nõudlust meie kodumaal.

Vabal eesti ajakirjandusel on olnud selles võitluses täita olulinę osa. Ajaleht „Vaba Eestlane", mida 1. jaanuaril 1982 on pidevalt väljaantud 30 aastat, on sihikindlalt, julgelt ja eesti ajakirjanduse parimate traditsioonide kohaselt kandnud meie rahva vabadusnõudluse sõnumit oma lugejate ette. Meie pagulas-ajakirjandus omab erilist tähtsust kommunistliku valepropaganda paljastamisel, mida sealsed elukutselised agitpropi käsilased massiliselt meie ühiskondadesse lähetavad, et neid ühiskondi ja nende rahvuslikku hoiakut ja võitlusvaimu lammutada. „Vaba Eestlane" oma juhtkirjade, kommentaaride ja asjalike analüüsidega on 30-ne aasta jooksul andnud kõrgelt hinnatava panuse selle valede laviini neutraliseerimisel. Selle panuse abil on meie ühiskond Kanadas püsinud tervena ja tugevana.

Ühe pagulas-ajalehe toimetamine ja väljaandmine nõuab tihti ennastsalgavat panust toimetajatelt, kaastöölistelt ja ajalehe tehniliste probleemide lahendajatelt, millest lugejal on vähe ettekujutust.

Olgu selles juubeli numbris öeldud „Vaba Eestlase" perele kõigi lugejate ja kogu Kanada eestlaskonna siiras ja tunnustav tänu. Teie olete oma panusega meie rahvuslikule elule ja võitlusele andnud seda selgroogu, millest kõneleb Jakob Hurt.

„Vaba Eestlase" arvukale lugejaskonnale aga soovin jätkuvat jõudu ja edu meie ühiste rahvuslike eesmärkide poole pürgimisel.

HEAD JA ÕNNERIKAST UUT AASTAT!

ILMAR HEINSOO
E. V. aupeakonsul Kanadas

Kas igaüks on kaasa aidanud?

Viimased aastad on eestlastele ülemaailmselt kinnitanud et kodumaal leidub tuhandeid tulihingelisi eestlasi, kes ei lase end lämmatada valitseval terroril ja kes tuha all hoiavad elavana rahvuslikku tuld. Mitte ainult vabas maailmas vaid ka okupeeritud Eestis toimub võitlus orjastajate vastu. Selleski võitluses on võite.

Vabadus, mida ainult pettekski on antud, on nakkav ja selle ideed laienevad. Seda protsessi võime praegu tähele panna mitmes Ida-Euroopa maas.

Teadmine, et eesti noorus kodumaal on jäänud truuks oma esiisade aadetele, on meile suur võit. Vaatamata sellele, et noorusele surutakse peale võõrast ideoloogiat, ei kustu noortes rahvuslik vaim ja eesti meelsus. Vabaduspüüded on alati paelunud noori. Nad ei taha olla vägivalla võimuses.

Kuigi siinsed noored on lahutatud põlisest kodupinnast, oleme isade maa külge ikkagi seotud tuhande nägematu niidiga. Neid ei suuda purustada okupatsiooni julm võim. Kuid olgu meie pühamaks püüdeks hoolitseda selle eest, et me ise ei lase neil sidemeil lõtvuda. Aidaku neid sidemeid tugevamaks kõita Eestis toimuva vastupanuliikumise vaim ja eeskuju.

Iga üks võiks endalt küsida, kas ta on Vaba Eesti taastamiseks kaasa aidanud — kas sõna, teo, või materiaalse toetusega? Kui vastus on eitav, siis võib ta selle kohe muuta jaatavaks — selleks jatkugu tahet ja indu!

Meie ei taha näha oma rahvast kadumas, sulamas suures sulatuspotis. Meie missiooniks on säilitada kõlav emakeel, hoida alal kirjandus ja ajakirjandus. Meie jõuks on tugev tahe ja relvaks sõna meie sõdalased ei saa praegusel hetkel haarata relva. Seda sõna on Vaba Eestlane kuulutanud kolmkümmend aastat. Iga meie rahvuslik üritus, kultuuriline tegevus ja võibolla kõige tähtsam — meie vaba ajakirjandus, mis kajastab meie vabadustahet — on võitlus meie rahva ja selle õiguste eest.

Läinud sajandil ütles postipapa Jannsen hoiatavalt nendele, kes kaldusid ümberrahvustuma: „Saksa keel on hea asi, aga emakeel on peaasi!" Olgu see hoiatus maksev ka kõigile pagulaseestlastele, Vaba Eestlase 30. juubeli aastapäeva puhul.

Palju võitlustahet ning kõige paremat uueks aastaks!

LAAS LEIVAT
EKN esimees

Laiemal alusel tulevikku

Vabade eestlaste häälekandja Vaba Eestlane tähistab 1982. aastavahetusel oma 30-aastast edukat ilmumist. Aastavahetusel toimub rida muudatusi ajalehe toimetamises ja organisatsioonis. Olulisem neist on muudatus osakapitali jaotuses: senise viie osaniku asemel on Vaba Eestlasel nüüd 20 osanikku. Lehe asutamisest tänaseni tegutsenud tegev- ja peatoimetaja Karl Arro lahkub erru 1. jaanuarist 1982 ja toimetajana jääb tegutsema Hannes Oja. Vaba Eestlane jatkab ka tulevikus oma senist rahvuslikult ülesehitavat suunda erapooletu ja mitmekülgse informatsioonilehena. Muudatused ei puuduta ajalehe ilmumise sagedust ega ilmumise päevi, samuti mitte toimetuse ja talituse tööd.

Vaba Eestlane asutati 1952 kirjastus „Orto" juures Andres Lauri poolt eraettevõttena ja muutus aktsiaseltsiks 1964, kui kuus osanikku, peamiselt lehe teenistujad, lehe Laurilt ära ostsid. Praegune muudatus ei ole ühenduses 1964. kokku pandud aktsiakapitali suurendamisega, milleks pole vajadust.

Aktsiakapitali jaotamine endiselt viielt osanikult kahekümnele taotleb ainult ajalehe ühiskondlike aluste laiendamist tuleviku huvides.

Ajalehe väljaandjaks on osaühisus Vaba Eestlane, registreeritud nimetusega Free Estonian Publishers Ltd. Uue juhatuse esimeheks on Olev Träss ja juhatuse liikmeteks Heino Jõe, Tõnis Laar, Helmi Liivandi, Leida Marley, Hannes Oja, Ermi Soomet ja Alfred Tamm. Vaba Eestlase senine peatoimetaja Karl Arro siirdub erru ja annab toimetamise üle Hannes Ojale. Ajalehe 30. aastapäev on märkimisväärseks tähtpäevaks ka toimetaja K. Arrole, kes ajalehe toimetuse laua taga on istunud lehe asutamisest peale. Suur osa sellest respektist, mida Vaba Eestlane omab maailma ja Kanada eestlaskonnas, kuulub toimetaja Arrole. Hannes Oja, tema järglane Vaba Eestlase toimetaja vastutusrikkal toolil, on tuntud ja kutsumusega eesti sulemees juba aastatest enne toimetaja kohale asumist.

Toimetuses alustab tegevust toimetuse kolleegium koosseisus: Karl Arro, Heino Jõe ja Olev Träss.

Karl Arro jatkab tegevust Vaba Eestlase juhtkirjanikuna. Ajalehe kaastööliste võrk laieneb ja muutub mitmekülgsemaks.

Ühiskondlikus, poliitilises ja rahvuslikus hoiakus jatkab Vaba Eestlane endist kindlaks kujunenud suunda. Senine aus ja tasakaalukas joon kõikide eluavalduste hindamisel seob vaba eestlasi, meie ajalehe lugejaid, oma lehega. Lugejate ja ajalehe tihe side on üks olulisemaid osa eesti ühiskonna sisemisest tugevusest ja tulevikust. See on Vaba Eestlase programm. J.

„Vaba Eestlane" annab oma panuse

Uus aasta on kätte jõudnud ja aeg on mõtteid tuleviku poole suunata. „Vaba Eestlane" on 30 aastat vanaks saanud ja uus aasta on toonud muudatusi ka „Vaba Eestlase" peres. Toimetaja Karl Arro on lehte juhtinud need kolm aastakümmet — selge pilguga, sirgjooneliselt ja alati eesti ühiskonna heaks. Tänu talle erru minekul selle püsiva, generatsioonipikkuse panuse ja hea töö eest!

Ühiskondlikus elus ei tohi n.n. vahtkonna vahetus olla järsk ega murdeline sündmus, vaid peab toimuma sujuvalt. Uuendused „Vaba Eestlase" osanikkude peres, juhatuses ja toimetuses kulgevad seliselt, et lehega liitunud uute osanikkude grupp on laia vanusejaotusega — vilunud skautmastritest, kes noortetööga seotud nö. keskgeneratsiooni nooremate liikmeteni välja, seega tunduva noorenemisega kogu grupis. Uus toimetaja, küll juba praktikaga lehe juures, ja kasvav kaastööliste võrk tagavad jatkuva eesti ühiskonna teenimise.

Meie kohustus ja siht on selged. Peame hoidma eesti keelt ja edutama meie kultuurilist tegevust, et jääks püsima teadlik, võimekas ja rahvuslikult meelestatud eesti ühiskonna tuumik. See tuumik, koos meie sõpradega laiemas ühiskonnas, peab andma oma panuse tulevase, vaba Eesti taastamisele. Tuumik peab olema ka vahendajaks, kes tegelikke Eesti ja meie ühiskonna vajadusi teades, saab tiivustada meile sõbralike inimeste tegevust, ka poliitilisel pinnal, Eesti heaks.

Statistika on meie vastu, nii eestlaste ülimadala sündivuse kui ümberrahvustumise surve tõttu. Sellepärast peame veelgi rohkem pingutama, ühiselt, vastastikuse arusaamisega ja igaüks oma võimete kohaselt. Selles pingsas töös annab „Vaba Eestlane" oma panuse suunates, edutades ja informatsiooni levitades meie lugejate hulgas. Selleks jõudu toimetajale ja kaastöölistele!

Soovin kogu „Vaba Eestlase" lugejaskonnale head ja edukat uut aastat 1982, nii isiklikus elus, kui ka meie eesti ühiskonna tegevuses.

OLEV TRÄSS

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 135 Tecumseth St. Torontos

TOIMETAJA: Hannes Oja

TOIMETUSE KOLLEEGIUM: Karl Arro, Heino Jõe, Olev Träss

POSTIAADRESS: P.O. Box 70, Stn. C, Toronto, Ont. M6J 3M7

TELEFONID: toimetus 364-7521, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 364-7675

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $45.—, poolaastas $24.— ja veerandaastas $13.—.

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $55.—, poolaastas $29.— ja veerandaastas $15.—.

Aadressi muudatus 50 c. — Üksiknumbri hind 50 c.

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd.,
135 Tecumseth St., Toronto, Ont. M6J 2H2

Tagasivaade

Tihti kuuleme väiteid, et paguluses mööduvad aastad kiiresti, mida omalt poolt ruttavad tõestama ka paljud meie organisatsioonid ja institutsioonid, kes pühitsevad üksteise järele võrdlemisi auväärseid ümmarguste aastaarvudega juubeleid. Kuid veelgi kiiremini kui kusagil mujal mööduvad kuud ja aastad meie pagulaslehtede toimetustes, eriti kaks korda nädalas ilmuva „Vaba Eestlase" toimetuslaudade taga, kus üks sündmus ajab teist taga ning ruttavad päevad lükkuvad kiiresti aastateks ja aastakümneteks.

Nii oleme jõudnud ka „Vaba Eestlase" juubeli juurde. Käesoleva aasta 3. jaanuaril möödub 30 aastat päevast kui Kanadas asutati üks kord nädlas ilmuva eestikeelse ajalehe kõrvale teine — kaks korda nädalas ilmuv ajaleht „Vaba Eestlane." Sellele ennustati peatset kadu ja resoneeriti, et eesti ühiskond ei jõua kahte ajalehte üleval pidada, eriti veel kui üks neist ilmub kaks korda nädalas. Kuid ometi on eesti ühiskond seda suutnud ja „Vaba Eestlane" on oma juubelipäeval tugevam ja elujõulisem kui kunagi varem.

Kaks korda nädalas ilmuva „Vaba Eestlase" edu ja pika eluea üle võib palju argumenteerida ja igasuguseid oletusi teha, kuid meie veendumuse kohaselt võib päris kindlasti väita, et „Vaba Eestlase" populaarsus ja kindel koht meie ühiskonnas ei peitu mingisuguses müstilises lugejaid ligi meelitavas salajases leiutises, samuti ka mitte „heatahtliku toetusena" antud tellimistes, vaid selles ausas vastastikuses koostöös, mis „Vaba Eestlane" on loonud eesti rahvugrupiga ja eesti ühiskonnaga. Ühest küljest püüab „Vaba Eestlane" anda meie rahvusgrupi eluavalduste kohta kõigil mandritel, kaasaarvatud okupeeritud koduma, nii palju erapooletut ja ülevaatliku informatsiooni kui seda piiratud olud võimaldavad, kuid teisest küljest on ajaleht suvatsenud eesti ühiskonna eluavalduste vaatlemisel, hindamisel ja analüüsimisel olla aus ja erapooletu, laskmata ennast mõjutada väikeste gruppide või üksikisikute erihuvidest. Samuti on „Vaba Eestlane" vaadelnud kaine ja tasakaaluka pilguga rahvusvahelisi sündmusi ja anda nende kohta oma hinnanguid. See vaatlusviis on olnud väga tähtis ja oluline, kuna paljud meie hulgast kipuvad sageli tegema maailma poliitilisel maalaual toimuvatest üksikutest käikudest väga suuri ja kaugeleulatuvaid lõppjäreldusi.

Eesti ühiskond hindab neid ausaid „Vaba Eestlase" kavatsusi ja jõupingutusi ning selle tulemusena on tekkinud ajalehe ja meie rahvusgrupi vahele soe ja vastastikusest arusaamisest tulvil õhkkond. „Vaba Eestlase" lugejaskond on võinud konstateerida, et leht on jäänud nende tõekspidamiste juurde, mis ta oma põhilistes juhtkirjades on deklareerinud ning ei ole lasknud ennast mõjutada meie pagulaskonnas tekkinud erivooludest, mis on tekitanud paiguti mõningaid häireid ja segadusi, kuid mis on kadunud ja oma tähtsuse kaotanud sama kiiresti kui nad tekkisid. Loomulikult suurendavad kõik sellised „vahemängud" tunduvalt toimetuses valitsevat pinget ja toimetajate töökoormat, mis kandub sageli üle uneta öödele.

Kuid ajalehe väljaandmisel ei ole tegemist ainult toimetamise probleemidega. Siia liituvad ka talituse ja trükikoja tehnilised probleemid ja see personal, kellede hooleks on ajalehe tehniline produtseerimine ja selle lugejatele kätte toimetamine. Jutuajamistest lugejatega selgub, et paljud inimesed ei ole informeeritud kuivõrd suurte tehniliste raskustega on seotud väikeste pagulasajalehtede väljaandmine, kes ei suuda endale muretseda moodsaid trükikodasid ega kulukaid seadmeid, vaid peavad läbi ajama vanade masinatega ja tehniliste vahenditega. Talitusele on olnud suurteks raskusteks Kanadas pidevalt toimunud postistreigid, mille tulemusena „Vaba Eestlase", väljaandmine on tulnud paaril korral lühemaks ajaks katkestada, kuna ajalehtede tellijatele kätte saatmiseks on puudunud võimalused. Need probleemid on suudetud siiski kõik lahendada ning postistreike on lugejaskond võtnud paratamatusena.

Käesoleval juubeliaastal on „Vaba Eestlane" oma tagapõhja uute aktsionäridega suurendanud ja uusi inimesi ajalehe ümber koondanud. See uute inimeste juurdetulek ei tähenda, et „Vaba Eestlase" senises hoiakus ja põhilistes printsiipides oleks midagi muutunud. Kõigi nende uute inimeste nimel võib siinkohal deklareerida, et leht jääb oma senise erapooletu erigruppidest erineva hoiaku ja rahvusliku joone juurde, suhtudes kõigisse meie rahvusgrupis esile kerkivatesse probleemidesse kainelt ja kaalutult, katsudes alati leida võimalusi umbsõlmede lahtiarutamiseks.

Tänases juubelinumbris on „Vaba Eestlase" väljaandjatel ja toimetusel põhjust tänada kõiki neid paljusid kaastöölisi ja tuhandeid lugejaid, kes on aidanud kaasa „Vaba Eestlase" sisu tõhustamisele oma väärtusliku kaastöö saatmisega ja kellede tellimiste arvust oleneb lehe tulevik ja hea käekäik. Kolmkümmend aastat pagulasühiskonnas kaks korda nädalas ilmuva ajalehe väljaandmiseks on pikk aeg ning selle ajavahemiku jooksul on lugejate lauale jõudnud 2824 „Vaba Eestlase" numbrit. See on omaette suursaavutus, kuid „Vaba Eestlane" ei jää selle juurde peatuma vaid jatkab eesti ühiskonna ja eestluse teenimist samas vaimus ja samadel alustel, mis talle tähisteks on olnud 30-ne aasta jooksul.

K. A.

VABA EESTLANE

Vaba Eestlase esimese numbri leheküljed 30 aastat tagasi.

30 aastat Vaba Eestlast

Käesoleva aasta 3. jaanuaril möödus 30 aastat päevast, mil Torontos hakkas ilmuma kaks korda nädalas ilmuv ajaleht „Vaba Eestlane". Leht on püsinud läbi möödunud aastakümnete tugevana ja elujõulisena ning kavatseb ka tulevikus teenida mitte ainult Kanada eestlasi vaid kogu maailma eestlaskonda, kaasaarvatud okupeeritud kodumaal elavad rahvuskaaslased, vahendades informatsiooni, kirjeldades eestlaste eluavaldusi ja avaldades juhtkirja küljel oma seisukohti ja juhtmõtteid meie eestlaskonda puutuvates küsimustes kuid ka maailmasündmuste ja poliitiliste arengusuundade jälgimisel.

Ajaleht „Vaba Eestlasele" pani 30 aastat tagasi aluse kirjastus ORTO, mis Rootsist Kanadasse üle kolimisel vajas oma kirjastuse huvides häälekandjat. Lehe toimetajaks kutsus kirjastus ORTO juhataja A. Laur iseseisvas Eestis oma ajakirjanduslikku karjääri alustanud K. Arro ja kaastoimetajaks K. Eerme, kes ühtlasi jäi ka ORTO väljaandel ilmuva ajakirja „Koidukolde" toimetajaks.

Väljaandja ja toimetaja vahelise kokkuleppe alusel ja uue ajalehe kujundamisel jõuti otsusele, et „Vaba Eestlane" hakkab ilmuma kaks korda nädalas ning peab kujunema tõhusaks ja mitmekülgseks rahvuslikult häälestatud informatsiooni ajaleheks,

millistele põhimõtetele „Vaba Eestlane" on jäänud truuks kuni seni ajani.

Ajaleht hakkaks ilmuma esialgu üks kord nädalas kaheksa leheküljelisena ja teine kord nelja leheküljelisena, kuid peagi selgus, et nelja leheküljeline ajaleht jääb oma sisult napiks ja kokkusurutuks ning seetõttu laiendati ka nädala teisel poolel ilmuvat ajalehte kaheksale leheküljele. Ajalehe toimetaja K. Arro oma esimeses juhtkirjas põhjendas teise lehe ilmumise vajadust Kanadas, mainides, et eestlaste arv Kanadas kasvab pidevalt ning Kanada on peatselt kujunemas üheks suuremaks eestlaste keskuseks vabas maailmas. Kinni naelutades ajalehe hoiakut, ütles toimetaja, et „Vaba Eestlane"

jätab endale kõigi esilekerkivate probleemide ja küsimuste vaatlemisel ja hindamisel vabad käed ning ei seo end ühegi ringkonnaga.

Uus ajaleht lõi eestlaskonna hulgas kiiresti läbi. Ühest küljest oli see tingitud eesti rahvusgrupi jõudsast kasvust Kanadas ja vanema generatsiooni vähesest ingliskeele oskusest kuid teisest küljest ka lehe sisukusest ja tasakaalukast rahvuslikust hoiakust. ORTO perioodi teisel poolel toimus lehe toimetuse koosseisus mõningaid muudatusi, kuna toimetuse koosseisust lahkus K. Eerme, kelle asemele kutsuti I. Külvet.

1964. aasta lõpul loobus kirjastus ORTO ajalehe väljaandmisest ning kirjastuse juhataja A. Laur müüs „Vaba Eestlase" kuuest isikust koosnevale aktsiaseltsile, mille tuumiku moodustasid endised toimetajad ja teenistujad. Ajalehe toimetuse koosseisu jäid K. Arro, I. Külvet ja H. Jõe, neist kaks esimest tegevtoimetaja ülesannetes. Uue aktsiaseltsi esimeheks valiti A. Truuvert, kellel olid silmapaistvad teened lehe majandusliku struktuuri väljatöötamisel. Talituse juhatajaks jäi Helmi Liivandi, kes töötas samades ülesannetes ORTO päevil. Ülemineku puhul uute omanikkude kätte avaldas „Vaba Eestlane" juhtkirja „Meie sihid", milles deklareeriti, et „Vaba Eestlases" peab kajastuma täielik koostöövaim, mis ühendab kogu vaba eestlaskonna üheks võitlevaks rahvustervikuks.

Juhtkiri kinnitas, et „Vaba Eestlane" seab oma eesmärgiks kogu eestlaskonna huvide kaitsmise ja eestluse huvide eest võitlemise mõlemal pool raudeesriiet,

samuti taotleb ta nooremate ja vanemate generatsioonide tõekspidamistes esile kerkivaid positiivseid tegureid kokku sulatada üheks tervikuks.

Uutel väljaandjatel oli esialgu suuri raskusi ajalehe tehniliste probleemide lahendamisel, kuna puudus oma trükikoda. Suureks abiks tehnilise külje korraldamisel oli Ergon-type trükikoja omanik E. Peek, kelle ruumidesse asusid ka toimetus ja talitus. Lehe ladumine ja küljendamine toimus Ergon-type tiiva all, kuna trükkimine korraldati esialgu Estoprinti ja hiljem „Oma Pressi" trükikojas.

Suuri raskusi tekkis hiljem lehe ladumisega, kuna eestlaste hulgast ei kerkinud enam uusi masinal ladujaid ning neid tuli kohale tuua Soomest, mis oli omaette tülikaks ja närvesöövaks probleemiks.

1964. aastast alates on toimunud muudatusi ka „Vaba Eestlase" personali koosseisus. Nii lahkus 1969. aastal lehe toimetuse koosseisust H. Jõe ja talle järgnes 1972. aastal I. Külvet, siirdudes Uhendriikidesse. I. Külveti asemele kutsuti toimetajaks Valli Voitk ning peatoimetajaks jäi K. Arro, kes „Vaba Eestlase" tegevtoimetajaks on olnud 30 ja peatoimetajaks 10 aastat. 1975. aastal lahkus Valli Voitk ning tema asemele kutsuti uueks toimetajaks H. Oja.

„Vaba Eestlase" talitust on 30 aasta jooksul edukalt juhtinud Helmi Liivandi, kelle suurematеks probleemideks on olnud Kanada sagedased postistreigid. Lehe kuulutuste osakonda juhib Leida Marley, kes asus sellele kohale pärast endise osakonnajuhataja R. Poua surma 1967. aastal.

(Järg lk. 3)

Ajaleht, mis kannab iga lugeja nime

Eestluse, eriti väliseestluse probleem: kas, kus, kuidas, kui kauaks?

Sündmused, mõned väga tähtsadki, kaovad ja ununevad meelest — kui need pole kirja pandud. Must-valgele pandult, paberile pandult on need jäädvustatud tulevikule — ja me olemegi ajakirjanduse kõige primitiivsema funktsiooni juures. Aga — ühte jalga pidi olevikus, upitab ta teisega tulevikku: kavandab homset päeva, analüüsib, juhendab, julgustab, tiivustab, ässitab. Seal on ajakirjanduse teine funktsioon, õigemini missioon — ehitada uut päeva, uut ja paremat. Selles osas on Vaba Eestlane otseühenduses papa Jannseniga, tulise Carl Robert Jakobsoniga, Jaan Tõnissoniga ja sadade järgnevate eesti ajakirjanikega, rahvajuhtidega, kelle suletõmbed teenistid Eesti maa ja rahva tulevikku.

Kolmkümmend aastat Vaba Eestlast on läinud minevikku ja saanud ajalooks. Niisugusel hetkel küsitakse — kui kaugele tulevikku kavatsete minna? Pagulastest on saanud välis-eestlased, selle grupi pulsilöögid aeglustuvad, sooned lubjastuvad. Miski maailmas ei ole igavene. Kas järgneb veel kolmkümmend aastat?

Kui päris ausad olla, siis ega me Vaba Eestlase ilmumisel kolmekümne aasta eest oma tulevikku sellisena küll ei kujutlenud. Arvasime, et midagi juhtub maailmas, mis toob lahenduse. Ka seda ei osanud arvata, et Vaba Eestlane kolmekümne aasta pärast edasi ilmub ligi kahekordselt suurema tiraazhiga. Nüüd oleme selle fakti ees — võta heaks või pane pahaks! Kuigi lootusetu optimist, ei kavatse nende ridade kirjutaja siin ennustajaks hakata. Küll aga veidi piiluda tulevikku. See pole võimatu, sest tuleviku skeemid on kõik minevikus antud. Tulevikku saame illustreerida ainult mineviku näidetega.

GENERATSIOONIDE KURISTIK

Vahest on see ülespuhutult tohutu sügav. Sealsamas kinnitab keegi, et see esineb ainult kujutlusis. Kuristik ei ole muidugi õige väljendus, aga kui paneme vanaisa ja pojapoja kõrvuti marssima, siis mõistame varsti, et meestel on vahe. Eesti kirjanduses ja teatrilaval on generatsioonide erinevused ja sellest tulenevad probleemid meile palju kordi „puust ette tehtud" ja peaksid olema hästi selged. Kellele on ja kellele mitte? Oleme oma ühiskonnas tihti kogenud, et vanem põlvkond tahaks noortes näha oma täpseid koopiaid. Ja mis neist siis vanana saaks, kui nad juba nooruses on vanad? See vaga soov noorte suhtes ei õigusta neile pöidlaid silma panema, nende sõnu moonutama, neid ignoreerima. Andke neile aega elukogemusteks ja normaalseks vananemiseks.

Eesti ajakirjanduse ajaloos esineb ühe ajalehe toimetajana radikaalne sotsialist, kes hilisemas eas küll edasi tegutseb hoopis erineva poliitilise kujuna. Ajalehe nimi on „Teataja", ilmumiskoht Tallinn, toimetaja Konstantin Päts ja aastanumbrid 1901—1905. Pätsi muutumist on püüdnud õigustada tema hilisemad erakonna-kaaslased. Ei tea, kelle suhu neid sõnu panna, räägitakse Tupitsast j.t.

„Kui inimene oma nooruses sotsialist ei ole, siis on ta veidi napakas ja kui ta vanaduses ikka veel sotsialist on, siis on ta puruloll." See on teatud riskiga väljandus, sest meie siinses nooruses esineb küll edu- ja vahest ka käremeelsust, kuid pärist sotsialismi ei ole märgatud. Sellest hoolimata targad ja paljutõotavad.

Nõnda siis — Vaba Eestlane — jatka eesti noortesse suhtumises möödunud 30 aasta joont, olgu siis tegemist lasteaia, pühapäevakooli, täienduskooli, gaidide-skautide, metsaülikooli või veel millegi hullemaga. Eelseisva kolmekümnega kasvatab eesti rahvas veel palju noori ja need on kõik samasugused.

CARL ROBERT JAKOBSONI POOLTALLAD

Siin pole vaja kahelda, kuna sõnad on dokumenteeritud. „Sakala" toimetaja C.R. Jakobson sai lugejakirja, milles soovitati ajalehte trükkida paksemale paberile. Leht pidavat enne puruks kuluma, kui jõuab lugemise järjega teise küla otsa.

Jakobson soovitas teise küla otsa jaoks teine „Sakala" tellida ja motiveeris: „Kui me hakkame ajalehte paksemale paberile trükkima, siis tuleb varsti keegi sooviga — et trükiksime lehte pargitud hobuse nahale. Siis saaks pärast lugemist sealt veel saabaste jaoks pooltaldu lõigata."

Jakobsoni jüngritel ei olnud muud küsida kui paksemat paberit. Tänapäeva hoopis keerulisemas maailmas paberist ei räägita, küll aga küsitakse vahest, et miks te just nii kirjutasite ja mitte teisiti — nagu mulle väga meeldiks. Mõni on vahest isegi sellest nii suure numbri teinud, et ähvardab tellimise katkestada (ja tulevikus lehte naabrilt laenata).

Nii nagu igal inimesel on erinev nägu, nii on ka igaühel erinevad tõekspidamised ja erinevad väljendused nende esitamiseks. Kui keegi tahab ajalehte, mis ainult tema mõtteid esitaks, siis ta peab omale küll isikliku lehe trükkima. Ühine ajaleht on kõikide jaoks ja ainult olulistes ning printsiibilistes küsimustes peab see esindama meie kõikide ühiseid printsiipe. Pisiasju ei tohi üle dimensioneerida ja dramatiseerida.

Vanal õndsal Lauri-ajal polnud üks lugeja nõus Black Joe päevaraamatuga. Laur, kes naljast lugu pidas, vastas: „Ärge kurtke proua, ega see pole Johannese ilmutamise raamat — see va Black Joe päevaraamat."

Vaba Eestlane! Tihe kontakt lugejatega, nende soovide arvestamine, asjalik ja sõbralik selgitus. Nii vanad kui ka noored on hellad lugejad, keda ei tohi solvata. Mõlemad vajavad tunnustamist. Kõik vanuserühmad loevad Vaba Eestlast täna, homme ja ülehomme.

SEITSMES SUURRIIK

Napoleon Bonaparte nimetas ajakirjandust sellise kõlava nimega. Üks oli Prantsusmaa, viis olid Prantsusmaa vastu ja seitsmes oli just sel ajal mõjuvõimule rühkiv ajakirjandus kogu tsiviliseeritud maailmas. Suu on väga suurelt täis võetud, kui Napoleonilt saadud meelitusnime kipume kasutama välis-eesti ajakirjanduse puhul. Kui me häbenematult räägime, siis on meil mõnel maal pisilehti, mis levinevad ainult mõnes sajas eksemplaris. Suurriigi asemel võiksime rääkida sitikast, mida tuleb vaadata suurendusklaasiga.

Need pisilehed on üks meie individualistliku eestluse iseloomu produkt — leppimatus, kadedus ja „kreissaag" — millest me ikka lahti ei saa. Mõistlik oleks kui need kokku lööksid, aga see mõistlikkus peab olema nende lehtede tegijate peades. Meie nõu ei aita. Kas Kanadas ei võiks kaks lehte kokku lüüa? Muidugi võiks, kui meie rahvusgrupp siin ei suudaks kahte üleval pidada. Aga me elame vaba võistluse, vaba mõtte ja vaba sõna maal. Uskuge või ei, kuid ühe lehe puhul oleks meil seda vabadust nii mõttes, sõnas kui ka teos tublisti vähem. Kes selles kahtleb, see lugegu mõnda aega mõlemat lehte, nagu teevad mõned sajad Toronto eestlased. Siis saate aru. Selle asja selgem seletamine siin oleks nagu endakiitus ja naaber paneks hirmsasti kurjustama. Kui ütleme, et tellige Vaba Eestlast, siis see on aus reklaam.

(Järg lk. 8)

Lugege kaks korda nädalas ilmuvat
„VABA EESTLAST" — sisukam ja odavam
eesti ajaleht vabas maailmas!

VALVEARST NÄDALALÕPUL

9. ja 10. jaan.
dr. T. Sauks, tel. 461-0912

16. ja 17. jaan.
dr. A. Mae, tel. 493-7231

H. KIRIK
Insurance Agency
KINDLUSTUSED
23 WESTMORE Dr., Suite 200
Rexdale, Ont. M9V 3Y7
Tel. 745-4622

T.E.S. Lasteaia õpilasperele oli nende jõulupuu elamusterikkaks ja rõõmurohke. Pildil vaade noortele esinejatele, kes kandsid jõulutähti. Vaba Eestlane

Eesti saade Hollandi raadios

Hollandi saatejaam Hilversum II esitas 6. detsembril tund ja veerand kestnud programmi „Taalshow" sarjas, mis käsitleb eeskätt keeleküsimusi — seekord oli saade pühendatud eesti keelele ja Eestile.

Stuudiosse oli sel puhul kutsutud Hollandi Eesti Seltsi esimees Vilma Belinfante, kellega pikalt ja põhjalikult vestles saate toimetaja Jan Roelands.

Viimane tundis alguses huvi eesti keele, selle ülesehituse ja omapärade vastu, siis tuli üles äsjane 1. detsembri „vaikne pooltund", kuna ju ka see kaudselt oli tingitud eesti keele tagaplaanile surumisest okupatsioonivõimu poolt. Vilma Belinfantel avanes sellega võimalus lähemalt tutvustada venestamist ja neid ohtusid, mida eesti keelele ja kultuurile see kaasa toob.

Jaapani autotoodang väheneb

TOKIO — Jaapani suurima autotööstuse Toyota Motor Co. ametnik ütles, et nende aastane produktsioon langes 1981. aastal 2% 3,22 miljonile sõidukile. See on esimeseks languseks viimasel seitsmel aastal. Toyoto Motor Sales Co. näeb siiski, et 1982. aastal produktsioon peaks tõusma 5% võrra 3,38 miljonile ühikule. Toyota ametnikud kinnitavad, et tänavuse tagasimineku põhjustasid USA, Kanada ja Euroopa maade turukitsendused. Teiselt poolt arvatakse Jaapani ekspordi kasv 1982. aasta esimesel poolel vähenevat Jaapani raha väärtuse suurenemise ja välisturgude kitsenduste tõttu.

30 aastat . . .

(Algus lk. 2)

Käesoleval aastavahetusel toimus „Vaba Eestlase" väljaandjate ja toimetuse peres taas suuremaid muudatusi, mis on osalt tingitud ajalehe senise tegev- ja peatoimetaja K. Arro erruminekust, kuid teisest küljest ka kavatsusest ajalehe ümber koondatud isikute arvu suurendamiseks.

Muudatusi kirjeldatakse lähemalt käesoleva numbri esiküljel avaldatud artiklis.

30 aastat on pikk aeg ning selle aja jooksul on surma läbi lahkunud terve rida inimesi, kes „Vaba Eestlase" senisel teekonnal aktiivselt on tegutsenud. Manalasse on varisenud lehe asutaja A. Laur, endine toimetaja K. Eerme, korrektor Helene Veskimäe, kuulutuste osakonna juhataja R. Poua, Ergon-type endine omanik E. Peek, „Oma Pressi" asutaja ja endine omanik V. Niit ning elukutselised trükitöölised E. Bergmann ja J. Purres. Neid kõiki on juubeliaastal põhjust tänutundes mälestada.

Miks unustatakse iseseisvusaegne kirjandus?

Soomlane nõuab eesti kultuuritegelastelt vastust

„Helsingin Sanomates" 26. ja 27. oktoobril ilmusid Seppo Heikinheimo sulest artiklid, mis käsitlesid kultuurielu Eestis ja eriti selle pessimistlikke tulevikuväljavaateid. Toime „Vaba Eestlases" 24. novembril kokkuvõtte artiklitest pealkirja all „Eesti kultuur on kitsikuses ja ahistuses". „Helsingin Sanomates" 2. detsembril vastavad neile artiklitele (või on vastama pandud) viis eesti kultuuritegelast: lavastaja Kaarel Ird, helilooja Veljo Tormis, kirjanik Mati Unt, ooperilaulja Mati Palm ja professor Paul Ariste.

Vastuses süüdistatakse Heikinheimot eesti kultuuri „solvamises". Eesti kultuur olevat „rahva kindlates kätes' sotsialistlik ühiskondlik kord olevat loonud selle arengule vajalikud eeldused. Iialgi varem polevat Eesti pinnal elanud nii palju eestlasi.

Eesti kultuuri soodsa arengu kohta tuuakse näiteid. Esimene käsitleb asutusi nagu Teaduste Akadeemia ja Keele ja kirjanduse Instituut, teises rõhutatakse ennenägematut koorilaulu ja rahvatantsu harrastamist, kolmandas rahvusteaduste arengut.

Tuuakse arve raamatute ilmumise ja lugemise kohta, rõhutatakse, et N. Liitu kuulumise tõttu on tekkinud tihedad sidemed teiste N. Liidu rahvastega.

Heikinheimo toovat näiteid asjaoludest ja sündmustest, millest protestile allakirjutajad „midagi ei tea". Protest lõpeb lausega: „Väidame kindlalt, et Eesti kultuur elab rikast elu ja see on tugevam kui kunagi varem."

Seppo Heikinheimo vastab protesteerijatele, öeldes muuseas:

„Soomlase kohta olen ma eesti rõõmustava elujõu kohta selgusel. Küsimus on aga selles, et eesti rahvas ja keel ähvardavad jääda kiiresti enamuseks muutuvate venelaste jalgu.

Asjaolu, et minule vastajad seda aspekti üldse ei puuduta, näitab, et mul on õigus ja et neil pole peale vanade fraaside midagi öelda.

Kuidas käib näiteks „Sini-must-valge" luuletuse kirjutaja Andres Rõugu käsi? Minu teades on ta kohe välja visatud kunstikooli teiselt kursuselt. Kas on ta tulevik „must" või „valge"?

Kuidas on kompartei keskkomitee protokolliga 19. 12. 1978, milles kästakse „igati soodustada vene keeles kirjutavaid kirjanikke?"

Miks peeti laulupeol a. 1979 kõik ametlikud kõned vene keeles?

Miks sobivad kirjanduse alal kirjutatavate väitekirjade aineks kas kirjandus enne iseseisvusaega või nõukogudeaegne kirjandus, aga mitte enam iseseisvusaegne kirjandus?

Miks on Tartu ülikoolis (selle oma kataloogi järgi) aa. 1979—80 viis vene keele professorit (kaks eesti keele osas), üksteist vene dotsenti (neli eesti dotsenti) ja kakskümmend üks vene keele lektorit (kaheksa eesti keele lektorit)?

Kui Tallinnas pole veel kuuldud „Kalevi" spordiseltsi likvideerimiskavadest johtuvast meeleavaldusest ja sellele järgnenud arreteerimistest, siis tuleb tõdeda, et informatsioon Tallinnas kuigeb aeglaselt."

Niipalju ja tabavalt Seppo Heikinheimo. Sellele võib veel lisada protesteerijate argumentide puhul eesti kultuuri „õitsengu" alal:

Akadeemia ja Instituut on olemas, aga sõnastikud puuduvad ja väliskirjandust ei saada (vastavalt „Sirbis ja Vasaras" esinenud kurtmistele). Koorilaulu ja rahvatantsu harrastus on poliitiliselt „süütu" ja sellepärast lubatud. Aga kuidas on lugu teiste kunstialadega ning kirjandusega? Järgmise aasta kirjastuskavas ilmub 6 (loe: kuus) algupärast ilukirjanduslikku eestikeelset teost.

Rahvusteaduste alal on teostatud materjalikogumisi ja uurimusi, aga iseseisvusaegsete kultuurinähtuste käsitlemine on peagu tabuks muutunud.

Eesti kultuuri senist parimat õitseaega sunnitakse maha vaikima.

Eesti Õpetajate Keskühingu juubel

STOKHOLM — Eesti Õpetajate Keskühing tähistas oma tegevuse 30. aastapäeva piduliku kokkutulekuga laupäeval, 14. novembril Stokholmi Eesti Algkooli ruumides. Koos oli mitu laudkonda pedagooge ja külalisi. Keskühingu esimehe Henno Kirikmäe tervitava sõnavõtu järel serveeriti kerget einet. Eesti Õpetajate Keskühingu asutajaid ja kauaaegne endine esimees Herman Rajamaa kõneles pikemalt teemal „30 aastat organiseeritud eesti õpetajaskonda Väli-Eestis".

Kõneleja andis ülevaate Keskühingu tekkimisest, selle kontaktidest rahvusvaheliste keskorganisatsioonidega ja tööst eesti õpetajate koondamisel ülemaailmses ulatuses. EÕK asutamisest peale a. 1951 on eesti õpetajaskond Väli-Eestis kuulunud Keskühingu kaudu täieõigusliku liikmena rahvusvahelisse õpetajate ühingute liitu IFTA ja selle kaudu aasta hiljem ülemaailmsesse õpetajate organisatsioonide kutseühingusse WCOTP. Seega on jätkatud iseseisvuse ajal olnud ühendusi, mis praegu Kodu-Eesti õpetajaskonnal on katkenud. Tähtsaks sidemeks eesti õpetajaskonnal üle maailma on olnud EÕK poolt väljaantav „Bülletään", ainus pedagoogiline ajakiri väljaspool kodumaad. Juubeliaastal tuleb märkida, et lahendamist ootab uusi väga olulisi ülesandeid. „See on võimalik ainult kõigi eesti õpetajate — ükskõik kus maailmanurgas keegi elab — innukal kaasabil ja -tegevusel".

Pärast Herman Rajamaa ettekannet deklameeris Paul Laan oma loomingust valiku mõtisklusi riimis ja proosas.

Viimaseks kavapunktiks oli Esto-ainelise filmi vaatamine.

Eestlasi juhtivateks sõjaväelasteks

Lendur-kolonel Arne Ellermets, elukohaga Worthingtonis, Ohios, on praegu Ohio River Valley ROTC üksuste komandör. Tema alluvusse kuuluvad ROTC üksused 20 ülikooli ja 44 keskkooli juures. Sügisel külastas kol. Ellermets kõiki alluvaid ROTC üksusi. Septembris oli ta Chicagos Illinois Institute of Technology üksuse tegevust kontrollimas. Seal avanes tal võimalus kohata oma klassivenda Augsburgi Eesti Gümnaasiumist Allan Sibulat, kellega tal polnud kokkupuudet üle 30 aasta.

Kol. Ellermetsal on 5 poega, kes aastaid tagasi viibisid L. Islandil eesti lastekodus ja olid seal silmapaistvad sportlased, eriti ujumise alal. Vanim poeg on juba lõpetanud West Pointi ja teenib kaptenina US armees. Kol. Arne Ellermetsa noorem vend Heiki on samuti koloneli aukraadis US armees.

Kirjanikustipendium Ülo Ignatsile

Eesti Päevalehe toimetusliige Ülo Ignats, kelle sulest äsja ilmus rootsikeelne raamat „Eestland mot en ny vår", on Svenska Författarfondilt saanud 12.000 (ca 2400 dollarit) kroonise stipendiumi uue raamatu kirjutamiseks. Ignatsi poolt plaanitsetud uus raamat käsitleb venestamise vähemuspoliitikat N. Liidus.

Kolimine
•
J. KRULL
•
Wilcox Lake Sauna
PEREKONNA SAUN
464 Sunset Beach Rd., P.O. Box 460
Oak Ridge, Ontario L0G 1P0
•
Tel. 773-0497

Tervitusi ja jätkuvat jõudu ja edu!

GM RK REIN KOPPEL
CHEVROLET • OLDSMOBILE
ROBERTSON MOTORS LTD.
1555 DANFORTH AVENUE
TORONTO, ONT. M4J 1N7
TELEFON 466-1135

THE RALPH DAY FUNERAL HOME
180 DANFORTH AVE., TORONTO, ONT. M4K 1N1
TEL. 463-3870
Funeral Director W. A. DUNLOP

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

	Maksab Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
Aastas	$45.—	$55.—
Poolaastas	$24.—	$29.—
Veerandaastas	$13.—	$15.—

Ülaltoodud hindadele muudatusi ei tule.

Kuna Kanada uued postitariifid ei ole veel lõplikult selgunud, siis ei saa esimese klassi posti (kiriposti) saatekulu arvestada, ka mitte lennuposti oma.

Palume lahkelt tellimised uuendada ka kiripostiga tellijail, tasudes ajalehe tellimishinna —

aastas	$49.—
poolaastas	$26.— ja
veerandaastas	$14.—

Postitariifide selgumisel palume tasuda saatekulu hiljem.
Postitariifid peavad teada olema enne 1. jaan. 1982.

Aadressi muudatus 50 centi. Üksiknumbri hind 50 centi

Kanada aadressidele palume märgida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
P.O. Box 70, Postal Stn. C, Toronto 3, Ont. M6J 3M7

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates ..... 19..... Tellimise katteks lisan $..... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas.)

Nimi .....
Aadress .....
.....
.....
.....

Uuendage „Vaba Eestlase" tellimine 1982 aastaks!
Hoidke elavana Põhja-Ameerika ainuke kaks korda nädalas ilmuv eestikeelne ajaleht – tellige „Vaba Eestlast"
Tellimiskupong lk. 3

Armast

MILVI't

mälestavad kurbuses

ROODE perekonnaga
EVI ja HENNO perekonnaga

Armast vilistlast

ERNST TEKKEL'it

sündinud 20. oktoobril 1909 Viljandis
surnud 29. detsembril 1981 Stokholmis

mälestab leinas

KORPORATSIOON VIRONIA

Lahkus meie armas kooliõde

SALME PAABO

Sünd. TUTT

Mälestavad leinas

TARTU TÜTARLASTE GÜMNAASIUMI
ENDISED ÕPILASED MONTREALIS

Puhka rahus armas ämm ja vanaema

ELISE JUKKUM

Sündinud 12. jaanuaril 1893 Paides
Surnud 19. novembril 1981 Pedjal

Leinavad

VAIKE ja URMAS Eestis
HILJA, REET ja MARGUS Kanadas

Murray E. Newbigging
MATUSEMAJA

Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad.

M. WAYNE HAMILTON
Funeral Director

733 Mount Pleasant Rd.
(lõunapool Eglintoni)

Helistada tel. 489-8811 • 489-8402

IGAVESELE UNELE UINUNUD ARMAST ABIKAASAT, EMA, TÜTART, ÕDE, TÄDI JA SUGULAST

MILVI MACKAY'd

neiuna SIRELPUU

sündinud 8. augustil 1947
surnud 2. jaanuaril 1982

mälestavad valusas leinas

ABIKAASA ja TÜTRED
EMA ja EEDI
vend HARRY
vennad EDGAR ja ILMAR perekondadega
VANAISA ja ONU POJAGA
SUGULASED kodumaal

Me kohtume jälle!
Puhka rahus!

FEEL CHAPEL 2180 Hurontario St., 229-7663

RONCESVALLES CHAPEL 436 Roncesvalles Ave. 533-7954

YORKE CHAPEL 2357 Bloor St. W. 767-3153

Turner & Porter FUNERAL DIRECTORS LIMITED Established 1911

Off-the-Street Parking at all Chapels.

Meeldiv, väärikas ja individuaalset tähelepanu osutav teenimine. Oma parkimisplatsid kõikide matusemajade juures

---

Eksikombel on väljajäänud

VOLDEMAR KANA

matusel järelhüüdjatele tänuavaldusest AUGUST NÜUD'i nimi, kes ütles järelhüüde kui isikliku sõbra ja endiste politseiametnike nimel.

Eksitust palume vabandada!

LEINAJAD

Ühendriigid hakkavad pigistama N. Liitu

Reagan kuulutas välja majanduslikud sanktsioonid

WASHINGTON — N. Liidu võimud reageerisid tigedalt ja vihaselt Ühendriikide president Reagani otsusele piiratud majanduslike sanktsioonide kasutamisele võtmiseks N. Liidu vastu. President Reagan mainis sanktsioonide rakendamise otsusele alla kirjutamisel, et tema aktsiooni eesmärgiks praeguste Poola sündmuste taustal on rääkida nende eest, kes on sunnitud vaikima ja abistada neid, kes on sunnitud elama abitus olukorras.

Presidendi otsuse kohaselt keelustati kõrgekvaliteediliste elektrooniliste aparaatide väljavedu Ühendriikidest N. Liitu, võeti N. Liidu laevadelt ja lennukitelt õigus Ühendriikide vete ja õhuruumi kasutamiseks ning lõpetati ameerika õli- ja gaasivarustuse eksport Venemaale, mis võib takistada suure gaasijuhtmestiku rajamist põhja Siberist diagonaalis läbi Venemaa Lääne-Euroopasse.

Poliitilised vaatlejad mainivad, et president Reagan jättis esialgu mängimata oma kõige mõjuvama kaardi — teraviljaekspordi Ühendriikidest N. Liitu.

Sõlmitud lepingu kohaselt saavad venelased käesoleval eelarveaastal Ameerika Ühendriikidest 3,1 miljardi dollari väärtuses teravilja, millisest kogusest N. Liit on juba 1,5 miljardi dollari väärtuses nisu ja maisi kätte saanud.

Kõigele lisaks toonitas president Reagan, et ta ei uuenda enam peatselt lõppevaid kokkuleppeid, millede alusel Ühendriigid ja N. Liit vahetavad informatsiooni ja delegatsioone energia, teaduse ja tehnoloogia aladel. Reagan rõhutas eriti,

et ta oli saanud N. Liidu presidendilt Leonid Brezhnevilt äsja kirja, mille sisust võib järeldada, et Moskvas ei taibata praeguse olukorra tõsidust seoses Poola sündmustega.

Reagani sanktsioonide analüüsijad mainivad, et presidendi otsusel ei ole siiski märkimisväärset mõju kui tema aktsiooniga ei liitu Lääne-Euroopa tööstusriigid ja Jaapan. Märgitakse, et N. Liit võib peagu kõiki Ühendriikides eksportkeelu alla pandud kaupasid osta Lääne-Saksamaalt, Jaapanist ja Itaaliast. Reagani väljavaated Lääne-Euroopast oma sanktsioonidele toetuse saamiseks on esialgu siiski väga väikesed.

Moodne rütmiline võimlemine televisioonis

Toronto prantsuskeelne CBC televisioonijaam andis laupäeval, 2. jaan. tunniajalise saate moodsast rütmilisest võimlemisest, mis toimus Montrealis korraldatud esinemisel. Mitmete gruppide tegevuse hulgas esinesid Questo ja teiste gruppide erivanuses võimlejad, demonstreerides erirutiine. Nende rühmade juhtideks olid Hilja Paul, Hille Suut ja Malle Höövel, solistina esines Siiri Paul nuiadega.

USA suur relvaabi Iisraelile

WASHINGTON — Vaatamata Iisraeli ja Ühendriikide jahedatele vahekordadele ning Iisraeli peaministri Begini ja kaitseministri Sharoni ülbetele sõnavõttudele Ühendriikide arvel, on Ühendriikide Kaitseministeerium teinud ettepaneku Iisraelile suurema relvaabi andmiseks. Pentagon soovitab Iisraelile relvade ostmiseks antavat krediiti suurendada 300 miljoni dollari võrra. Uueks eelarveaastaks, mis algab 1982. aasta oktoobris, soovitab Pentagon anda Iisraelile relvade ostmiseks krediiti 1,7 miljardit dollarit.

Solidaarsus ei olnud ettevalmistatud

Sõjaväeline valitsus meelitab rahvast lubadustega

WASHINGTON — Olukord Poolas on vaatamata kõigi streikide likvideerimisele ja rangele sõjaväelisele kontrollile ikkagi veel ähmane ja segane ning kommunistide poolt rakendatud sõjaväelisel rezhiimil tuleb arvestada rahvamasside tugevat passiivset vastupanu kommunistlikule rezhiimile. Kommunistid katsuvad meelitada rahvast igasuguste lubadustega ja parema tulevikuga, kuid rahvas on jäänud nendele peibutustele üldiselt passiivseks ja ükskõikseks, kuna toiduainete hindade suur tõus ja toiduainete nappus paljastavad selgelt, et need lubadused baseeruvad valele ja pettusele.

Lääneriikide poliitilised vaatlejad mainivad, et Solidaarsuse juhid ei olnud oma plaane põhjalikult läbi mõelnud ning ei olnud kõigiks võimalusteks ette valmistatud.

Sõjaseaduse väljakuulutamine oli aga planeeritud pikema aja jooksul üksikasjalise täpsusega ja tööliste vastupanupesade mahamurdmiseks kasutati parteitruusid erilisi julgestusüksusi.

Solidaarsuse juhid ei olnud ilmselt mõelnud ka oma varjamisele ja põrandaaluse vastupanu organiseerimisele, kuna suurem osa neist eesotsas Solidaarsuse preidendi Lech Walesaga arreteeriti kiirelt pärast sõjaseaduse väljakuulutamist.

Energilisematest Solidaarsuse juhtidest pääses siiski põgenema 27-aastane Solidaarsuse Varssavi osakonna juht Zbigniew Bujak,

kes on avaldanud sõduritele ja politseinikele üleskutse oma südametunnistuse hääle järele käimiseks ja mitte liituma nende jõududega, kes on alustanud sõda poola rahva vastu.

Bujak mainis oma läkituses, et poola rahva praegused kannatused aitavad rajada uut Poolat, kus elanikke ei mõrvata selle eest, et nad nõuavad põhilisi inimõigusi ning kus ei ole interneerimise laagreid ega politseihaaranguid rahulike elanike vastu.

Poola päritoluga Rooma paavst kõneles uus-aasta päeval Vatikanis Püha Peetri väljakul itaalia keeles ligemale 50.000-le inimesele, andes kiriku tõhusa toetuse Solidaarsusele.

Paavst kinnitas, et iseseisvad ametiühingud moodustavad Poolas ja teistes riikides tööliste pärandi lahutamatu osa.

Paavst mainis, et Solidaarsus on võidelnud sotsiaalse õigluse ja rahu eest ning on võitnud sellega kogu maailmas lugupidamise.

Kanada peaminister Trudeau katsus aastavahetusel Poola olukorra kohta varem avaldatud väljendusi pehmendada, kutsudes Poola sõjaväelist valitsust üles rahvuslikuks leppimiseks ja kompromissideks.

Trudeau äratas Kanadas üldist meelepaha kui ta varem ühes televisiooni intervjuus tähendas, et Poolas tuleb eelistada oma kindralite rezhiimi korra säilitamiseks venelaste sissetungile.

Trudeau avaldas ka lootust, et sõjaväeline diktatuur piirab tööliste ülemääraseid nõudmisi ja kommunistliku valitsuse liialdatud survevaldusi.

Pensionäride jõuluõhtu Montrealis

Montreali Pensionäride Klubi käesoleva aasta viimane kokkutulek toimus 18. detsembril jõuluõhtuna. Juba ruumi sisenedes oli tunda rõõmsat elevust — saal oli värviküllane dekoratsioonidest ja kõikjalt vaatasid vastu naeratavad näod.

Klubi esimees E. Heinsoo tervituse järele pidas õpetaja H. Laaneots söögipalve. Pr. Kurlents tänas klubi perenaisi, kelledel on alati valmis kuum kohvi ja küpsised lahke naeratuse saatel ning koos pr. Liidumäega andis ta lilled üle pr. Murule, M. Tomsenile ning pr. Nerskale. Selle järele E. Heinsoo andis juhatuse nimel pr. Murule asalea tänutäheks tema perenaiseks olemise eest klubi asutamisest alates.

E. Heinsoo rääkis pikemalt jõulude tekkimisest ja arenemisest sajandite jooksul kuni tänapäeva jõuludeni põlevate küünaldega kuusel ja jõululaulude laulmisega.

Õp. Laaneots oli valmistanud selleks õhtuks eri-laululehed, millelt lauldi hr. Leetma klaverisaatel.

Pr. Toome rääkis jõululoo inimeste igatsustest ja vajadustest millegi püsiva ja kindla järele. See kingitus anti inimkonnale jõuludega kui sündis Jõululaps Jeesus Kristus ja on Jumala suure armastuse avaldus inimlaste vastu.

Jõululaud oli väga rikas ja mitmekesine, tänu kõigile liikmetele, kes tõid kaasa oma parima selle õhtu pidulikuks tegemiseks ja kordaminekuks.

Õp. Laaneots tutvustas Rudolf Kiviranna uut jutluste kogu „Sada jutlust", mille ostmist kasutati jõulukinkide tegemiseks.

J.T.

KIRIKUD

TORONTO EESTI EVANGEELNE KOGUDUS
Stone Church, 45 Davenport Rd.
Jutlustaja Allan Laur,
72 Appleby Cres.
Markham, Ont. L3R 2L4
Tel. 477-6248

Laup., 9. jaan kell 7.30 õ. palveõhtu vabakoguduste palvenädala raames.

Pühap., 10. jaan. kell 1.15 p.l. pühapäevakool lastele ja täiskasvanuile. Kell 2 p.l. JUMALATEENISTUS. Kõneleb Allan Laur, kvartett.
(Buss Eesti Kodust kell 1.15 p.l.)

Teisip., 12. jaan. kell 7 õ. palvekoosolek.

Laup., 16. jaan. kell 7 õ. koguduse aastapeakoosolek.

EELK TORONTO VANA ANDRESE KOGUDUS
Carltoni ja Jarvise nurgal
Õpetaja Andres Taul
Toronto, Ont. M6G 3K6
17 Frank Cresc.
Tel. 656-5248, kirik 923-5172

Pühap., 10. jaan. JUMALATEENISTUS kell 4 p.l. Piiblitunni algus kell 3 p.l.

Pühap., 17. jaan. JUMALATEENISTUS kell 11 e.l.

ÕPETAJA KÕNETUNNID teisip. ja neljap. 6—8 kiriku käärkambris.

E.E.L.K. PEETRI KOGUDUS
817 Mt. Pleasant Rd. Toronto
Ont. M4P 2L1.
Õp. O. Puhm (pikemal puhkusel)
Hooldaja õpetaja Udo Petersoo
Organist dr. Roman Toi

10. jaan. JUMALATEENISTUS kell 11. Teenib pastor E. Pähn. Leerieelsed. Ingliskeelne teenistus kell 9.30, pastor R. Wukash.

17. jaan. JUMALATEENISTUS kell 11, teenib pastor U. Petersoo. Ingliskeelne teenistus kell 9.30, pastor R. Wukash.

Igal pühap. piiblitund kell 10 ja pühapäevakool kell 11.

Eelteade: Lembit Avessoni orelikontsert 31. jaan. kell 4 p.l.

Pastor U. Petersoo kõnetunnid tel. 624-6128 esmasp. ja neljap., kell 7—9.

Kantseleitunnid teisp. kell 6—8 ja neljap. 2—4. Kiriku tel. 483-5847.

TORONTO EESTI VABAKOGUDUS
562 Jones Ave., Toronto, Ont.
Jutlustaja E. Saraoja
20 Thorncliffe Ave.
Toronto, Ont. M4K 1V5
Tel. 463-6223

Kolmap. ja neljap., 6. ja 7. jaan. kell 7.30 õ. palvekoosolekud palvenädala puhul.

Pühap., 10. jaan. kell 11 homm. JUMALATEENISTUS. Kõnelevad Heino Sepp ja jutl. E. Saraoja.

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS
883 Broadview Ave.
Tel. 465-0639
Pastor K. Raid
36 Bards Walkway,
Willowdale, Ont. M2J 4T9
Tel. 499-6488.
„VABADUSE KUULUTUSE" raadiosaated igal pühapäeval kell 3 p.l. WHLD 1270 kc.

Pühap., 10. jaan. kell 10.15 hommikul pühapäevakool, kell 11 hommikul JUMALATEENISTUS, kõneleb H. Eller: „Piibel heidab valgust kaasaja ning tuleviku sündmustele".

Kell 6 õ. ülemaailmse palvenädala lõpuõhtu.

Esmasp., 4. kuni laup., 9. jaan. kell 7.30 õ. allianss palvenädal eri kirikuis.

FINN HOME BAKERY & DELICATESSEN
281 DANFORTH AVE. Tel. 463-3331

Äri on avatud jaanuaris nagu tavaliselt.

SPETSIAALMÜÜK

Ostate rukkileiva, saate teise tasuta — ainult teisip., kolmap. ja neljap. ja ainult jaanuaris.

Äri avatud teisip.—reedeni 9—6, laup. 8—4 ja esmaspäeval suletud.

FEEL CHAPEL 2160 Hurontario St., 229-7663

RONCESVALLES CHAPEL 436 Roncesvalles Ave. 533-7954

YORKE CHAPEL 2357 Bloor St. W. 767-3153

er & Porter FUNERAL DIRECTORS LIMITED

Off-the-Street Parking at all Chapels.

...liv, väärikas ja individuaal-
...ähelepanu osutav teenimine.
...na parkimisplatsid kõikide
...matusemajade juures

...Liitu

...d

...hendriikide president Reagani
...iidu vastu. President Reagan
...ni eesmärgiks praeguste Poola
...ia neid, kes on sunnitud ela-

...ja, mille sisust võib järeldada,
Moskvas ei taibata praeguse
...korra tõsidust seoses Poola
...ndmustega.

...agani sanktsioonide analüüsi-
...mainivad, et presidendi otsusel
...e siiski märkimisväärset mõju
...tema aktsiooniga ei liitu Lää-
...uroopa tööstusriigid ja Jaa-
Märgitakse, et N. Liit võib
...u kõiki Uhendriikides eksport-
...u alla pandud kaupasid osta
...ne-Saksamaalt, Jaapanist ja
...iast. Reagani väljavaated Lää-
...uroopast oma sanktsioonidele
...ise saamiseks on esialgu siiski
väikesed.

...d

...ga

...ideerimisele ja rangele sõjavõe-
...kendatud sõjaväelisel rezhiimil
...rezhiimile. Kommunistid katsu-
...rahvas on jäänud nendele pei-
...tõus ja toiduainete nappus pal-

...a Peetri väljakul itaalia keeles
...male 50.000-le inimesele, andes
...ku tõhusa toetuse Solidaarsu-

...navst kinnitas, et iseseisvad
...metiühingud moodustavad Poo-
...s ja teistes riikides tööliste pä-
...ndi lahutamatu osa.

...vst mainis, et Solidaarsus on
...delnud sotsiaalse õigluse ja ra-
...eest ning on võitnud sellega ko-
...maailmas lugupidamise.

...Kanada peaminister Trudeau
...sus aastavahetusel Poola olu-
...ra kohta varem avaldatud väl-
...tusi pehmendada, kutsudes
...ola sõjaväelist valitsust üles
...vuslikuks leppimiseks ja komp-
...missideks.

**...Trudeau äratas Kanadas üldist
...eelepaha kui ta varem ühes te-
...evisiooni intervjuus tähendas, et
...Poolas tuleb eelistada oma
...kindralite rezhiimi korra säilita-
...miseks venelaste sissetungile.**

...deau avaldas ka lootust, et sõ-
...äeline diktatuur piirab tööliste
...määraseid nõudmisi ja kommu-
...tliku valitsuse liialdatud surve-
...aldusi.

...& DELICATESSEN
...FORTH AVE. Tel. 463-3331
...atud jaanuaris nagu tavaliselt.
...IAALMÜÜK
...kkileiva, saate teise tasuta —
...sip., kolmap. ja neljap. ja
...anuaris.
...d teisip.—reedeni 9—6,
...-4 ja esmaspäeval suletud.

Naisterroristid vabastati vangla-müüride õhkimisega

ROOMA — Itaalia põrandaalune punabrigaadi nime all tuntud terroriorganisatsioon vabastas Rovigo naistevanglast hulljulge rünnakuga neli brigaadi naisliiget, kelledest ühte — Susanna Ronconi't — kahtlustati itaalia riigimehe Aldo Morb küüditamises ja mõrvamises. Terroristid purustasid tugevajõulise pommiga vangla välismüüri ja tungisid siseõuele, kus vangidel toimus parajasti kehalise kasvatuse tund. Bandiidid andsid neljale naisvangile püstolkuulipildujad ning valvurite ja terroristide vahel tekkis äge tulevahetus. Naisvangid põgenesid läbi müüriaugu ootavasse autosse ja kadusid kiirelt oma saatjatega liikluse keerisesse .30-aastane Susanna Ronconi on itaalia lennuväeohvitseri tütar ning oli 14 aastaks mitmesuguste terroriaktsioonide eest vangi mõistetud.

LAOVÄLJAMÜÜK

Männimööbleid ,soome kiiktoole, nahast puhketoole kasepuust konstruktsioonil, lae-valgusteid, raamaturiiuleid (männist ja tammest), kangastelgedel kootud vaipu, villaseid vaipu. Laos ka majapidamismasinaid, stereoaparaate, külmutuskappe, pliite ja sügavkülmutuskappe.

Hea valik kinkeesemeid.

OSTKE MÖÖBEL OTSE IMPORTÖÖRILT

Avatud publikule äripäeviti kell 10 homm.—9 õ., laupäeviti kell 10 homm.—6 õ.

FINPEX TRADING CORPORATION

48 SHEPPARD AVE. W. WILLOWDALE,

(üks tänav Yongest läände)

TEL. (416) 226-6332

wintario

31. detsembril peetud Wintario loterii loosimisel langesid 100.000-dollarilised peavõidud pileteile nr. 415892. $10.000 võitsid piletid nr-d 442454 ja 486510, $1000 — 14938, $100 — 2643, $10 — 721, $50 segijärjekorras numbrid 956610 ja tasuta piletiraamatu numbrid 74. Pühade puhul oli viis preemiavõitu segijärjekorras numbritega 544693, 078966, 042265, 913681 ja 425901, igaüks $50.

Ajaleht, mis . . .

(Algus lk. 2)

SÜNNIMÄRK OTSAESISEL

Me oleme harjunud nägema firmade või produktide nimetuste või sümbolite juures tillukest C-tähte, mis on ringi sees. Märk „COPYRIGHT" tähendab, et nimetus või sümbol on ametlikult registreeritud ja selle kasutamine või kopeerimine on keelatud ning karistatav. Ajalehtedel pole vaja seda märki kasutada, kuna keegi nagunii ei kasuta teise nime. Kui aga leht võtab sõnumi teisest lehest — nagu välis-eesti lehed ülemaailmse eesti ühenduse huvides sageli teevad, siis pannakse kirjutise algusesse või lõppu selle lehe nimetähed, kust kirjutis võeti. See on samasugune viisakas koostöö nagu tasuta lehtede vahetamine, koguni lennupostiga.

Välis-Eesti lehti sirvides — neid on alati terve kuhi toimetuse laual — torkab silma üks huvitav seik. Meil on lehti igal maal kus eestlasi asub ja igasuguste nimedaga. Seal on igasugused „. . . Hääled" ja „. . . Kodud" ja „. . . Sõnad" ja „. . . Elud" ja muud head nimed. Ainult üks leht tervel välis-eesti kolme mandri foorumil nimetab end LUGEJA nimega — Torontos ilmuv Vaba Eestlane.

Võib olla, et see seik ei tähenda midagi. Aga kui ma telefonis kuulen öeldavat, et seal teises toru otsas on üks vaba eestlane, siis kinnitan ma, et ka mina olen üks. Meil mõlemal on hea tunne. Niisugusel asjal öeldakse olevat teatud psühholoogiline mõju. Positiivne. Ajalehel puuduvad käed ja jalad, aga pea ja saba tal on. Pea on lehe tiitel esiküljel ja saba on kaasanne, lisaleht või mingisugune manus.

Vaba Eestlase peas, päris otsaesisel on suurem E-täht, mis erineb tiitli muust trükikirjast. See E on laenatud Eesti Vabadusristi südamikust, nagu võite kontrollida ka tänase numbri illustratsioonilt, millega lehte õnnitleb rakenduskunstnik Jüri Punno. Vabadusristi E on Vaba Eestlase sünnimärk, millega ta ilmus lugejate ette 30 aasta eest. Vabadusristi E on ka meie copyright ja ajalehe sisuline juhtlause.

Selle E eest me olemegi väljas, täna ja homme ja veel 30 aastat, kui saatus seda nii korraldab ja Jumal tahab.

Heino Jõe

Aasta 1982 saabus Torontosse

Rahvarohked vastuvõtuballid Eesti Majas ja Tartu College'is

Uus, 1982. aasta saabus Torontosse soojana ja vihmasena. Eestlased võtsid selle vastu kahe suurema uusaasta vastuvõtuballiga, üks Eesti Majas teine akadeemiliste organisatsioonide oma Tartu College'is.

Eesti Maja uusaasta vastuvõtu sõpradele ja tuttavaile õnne soovis ballist võttis osa ligemale 400 mas ja kui jälle tantsupõrandale rõõmsat külalist. Saali oli mahutatud võimalikult palju laudu. Suur saal oli dekoreeritud mõne meeleolulise vinjetiga ja õhupallidega, laval asetsevate kuuskede kohal tekst „1982. Head uut aastat!" Enne uusaasta saabumist saadeti vavana-aasta lõbusalt ja tujuküllaselt nii Gustavsoni orkestri saatel kui eestlaskonna omavahelises sõbralikus soojuses.

Kavalises osas esitas Tiina Kiik akordionil rea klassikalisi heitöid, alates Scarlatti sonaadiga, millele järgnesid Rameau „Lindude laul", P. Ardna „Juba varsakabi" ja ladinaameerikaline „Tivo-Tico". Meie tähelepanu leidnud muusikule anti rohket aplausi ja Ellen Valter ulatas üle tänutäheks kimbu nelke.

Oodatud momendi lähenedes soovis Eesti Maja esimees O. Piil kõigile veel head vana aasta viimast hetke, öeldes et seisame uue aasta lävel lootustega südames.

Möödunud aastal on olnud suuri poliitilisi sündmusi, mis maailma on vapustanud ja mis annavad ka meile lootuse uuele aastale vastu minna kindla sihiga, sest meie ülem eesmärk on Eesti vabadus.

Lõpuks ta andis ballikülalistele edasi Eesti Maja parimad soovid uueks aastaks.

Siis hakkasidki viimaseid sekundeid märkima gongilöögid ja 12-nda järel jõudiski pärase uus aasta, mille saabumisel lauldi Eesti hümni. Inimesed käisid selle järel ringi tatud möödunud sajandil ja need elavad edasi ikka väga aktiivselt. Need organisatsioonid elavad nõnda kaua kuni elavad nende liikmed.

Nad on nende sõprusringiks, kes esindavad universaalset kutselist ja teaduslikku kultuurivaldkonda selles 20. sajandi ulatavuses ja sügavuses. Nende organisatsioonide hingestav vaimsus ei jäänud maha Maarjamaale, vaid kaasleb nendega täna ja ka homme olenemata geograafilisest asukohast. Iseseisvuse ajal oli haritlaskonna motoks: „Ole uhke, et oled eestlane, sest meie kultuur on osa Euroopa kultuurist. Aga see ei kestnud kaua. Ja kui siis raevutsev ida roostepunaste laikudega käsi sirutas meie elude järele ja kui ta tundis oma sõrmede all ühe vana kultuurirahva noore iseolemuse ja paremale elule vastu sammumise tuikavaid hingamiselundeid, siis ta korraga pigistas ja me kodumaale laskus pimedus."

Kõneleja koondas oma mõtted tulevikku, öeldes „Kunagi oli ja elas, mõtles ja ütles keegi need sõnad, mis on raiutud Suomenlinna merekindluse värava kohale: „Ole vapper! Pea vastu! Ara looda võõra abile!" Selles ütlemises pole mingit idealismi, magusat lootust ka mitte, ainult kibe tõde. Ma sooviksin, et need laused oleksid ka meie uusaasta resolutsiooniks ja raiutud siia Tartu College'i müürisse noortele üliõpilastele eestluse säilitamise loosungiks.

Mida teha saab, tuleb teha, tee seda kogu jõu ja tarkusega, vimma ja kavalusega, järelandmatult lõpuni ja tuletage korduvalt meelde kogu vaba maailmale, et Läänemere kaldal elab rahvas, kes ihkab vabadust ja elab ikka veel vägivaldse okupatsiooni all".

Kõneleja sõnades avaldatud mõted kinnitati Eesti hümniga.

☆

Karmide pühadeaegsete liiklusmääruste tõttu eelistasid paljud koduseid uusaastavastuvõtte. Kirikud saatsid vana aastat ära jumalateenistustega. Kuid kõik Toronto eestlased saatsid möödunud aastat ära kui saavutusterohket aastat, mis oli neile andnud viimase algatusena „Ehatare" puhkekodu. Seal toimusid aasta viimasel päeval kibekiired ettevalmistused uute elanike vastuvõtmiseks. Ettenähtud 4. jaanuari sissekolimispäeva tuli paari päeva võrra pikendada, mis oli tingitud ehituskontrollist. Jaanuari esimesel nädalal alustavad sada eestlast oma head uut aastat Eesti Abistamiskomitee uhiuues maitsekas elamus.

EKN teenetemedal Udo Petersoole

Toronto eestlased tervitasid Eesti Vabariigi aupeakonsulit

Uueaasta esimesel päeval külastas arvukas eesti organisatsioonide esindajate ja tuntud isikute pere siinset Eesti Vabariigi esindajat aupeakonsul Ilmar Heinsood ja tema kodu.

Vastuvõttu kasutas Eestlaste Kesknõukogu Kanadas oma teenetemedali üleandmiseks endisele esimehele Udo Petersoole. Pärast aupeakonsul I. Heinsoo lühikest sissejuhatust, pidas EKN esimees Laas Leivat enne vastava medali rinda kinnitamist lühema kõne kus ta märkis:

„Täna on mul au ja hea meel avaldada lugupidamist ja kõrget tunnustust mehele tema poolt tehtud rahvusliku ja Eestile tähtsa välispoliitilise töö eest. EKN U. Petersoo presideerimise aastate jooksul arenes ja kasvas edasi Kanada eestlastele tähtsaks ja vajalikuks keskorganisatsiooniks mitte üksi oma kõrgesti kõlavate tegevussihtide, vaid ka nendega seotud ülesannete tegeliku elluviimise eest.

U. Petersoo on seda tööd teinud ja teeb ka praegugi edasi, energiliselt, ennastsalgavalt, intensiivse püsivusega, olles kogu hingega oma töö juures."

L. Leivat esitas küsimuse: „Miks valiti just see päev selle tunnustuse avaldamiseks?" Ja jätkas siis öeldes, et inimesed seavad endale uued sihid, ülesanded ja kohustused. Võibolla teeb ka U. Petersoo sel aastal mõne sellekohase sammu, milleks selle tunnustusega koos ta soovis Udo Petersoole edaspidises töös sama indu ja alati valmisolekut, kaitsmaks eesti rahvuslikke, kultuurilisi ja poliitilisi huvisid.

Pärast kõnet kinnitas L. Leivat teenetemedali number 4 U. Petersoole rinnale. (Varem on selle medali annetamisega tunnustatud R. Toi, H. Lupi ja L. Leivati rahvuslikku tööd). U. Petersoo tänas saadud austusavalduse eest, öeldes et ta on täitnud oma kohust Eesti vabaduse eest võitlemisel.

Eesti Vabariigi aupeakonsuli I. Heinsoo kodus käisid uueaasta õnnitlusi ütlemas Läti konsul E. Upenieks, Kanada parlamendiliige kolonel Ken Robinston ja tema assistent kolonel Carl Weinsheimer,

aga ka palju teisi eesti ja kanada ühiskonna liikmeid.

Tähistasid oma teemantpulmapäeva

Toronto Eesti Pensionäride Klubi viimasel jõulukoosviibimisel tähistati Villem ja Vilja Kadaku 60-ndat pulma aastapäeva. Neile ütles klubi poolt õnnitlusi esimees F. Terts, mida arvukas osavõtjaskond aplausiga kviteeris.

Soove uueks aastaks

Paneme lootuse noortele

Seistes uue aasta lävel on heameel näha eesti organisatsioonide tegevust Montrealist kuni Vancouverini. Lootuseks on, et meie rahvusgrupi nooremad liikmed võtavad üha rohkem osa tegevusest meie kohalike organisatsioonide ridades, rakendades oma energiat, värskeid ideid ning oskusi eestluse huvides.

VELLO HUBEL
Eesti Liit Kanadas esimees

Lõppeesmärk - vaba kodumaa

Aasta 1981 on lõpul. Teame mis ta tõi. Aasta 1982 omis uudsustes seisab ees.

Sõdurlikus optimismis ootame uut aastat, lootes, et meie vabadusvõitluses sünnib midagi uut, mis viib meid lähemale meie lõpp-eesmärgile: Vaba kodumaa!

Maailma poliitiline olukord on praegu ärev. Tööliste õigustatud nõudmised Poolas ja meie okupeeritud kodumaal näitavad, et aastate pikkune terrori-süsteem ei suuda murda vabadustahet raudeesriide tagustes maades. Et saavutada vabadust meie armsas Eestis ja mujal, meie peame võitlema ühiselt.

Soovime töötada koos kõikide rahvuslikult mõtlevate kaasmaalastega. Okupeeritud kodumaa funktsionääridega suhtlejatest hoidume targalt eemale, vastavalt meie sõjameeste kongressil vastuvõetud resolutsioonile.

Aastal 1982 toimuvad Põhja-Ameerika Eesti Sõjameeste suvepäevad Seedriorul. Ettevalmistused selleks on alanud. Samuti tuleb alata eeltöödega, sõjameeste ürituste osas Ülemaailmsetele Eesti Päevadele, mis toimuvad 1984 aastal.

Soovin kõigile kaasmaalastele head uut aastat ja usku meie kodumaa vabanemisse.

K. TORI
Kanada Eesti Võitlejate Ühingute Liidu esimees

Metsajõulupuu Lättemäel

MONTREAL (VE) — Möödunud laupäeval, 2. jaanuaril toimus Montreali eestlaste maa-alal Lättemäel traditsiooniliseks saanud metsajõulupuu, millest eriti külmale ilmale vaatamata, kus kraadiklaas langes —20°C-le, oli üle paarikümne osavõtja, nende hulgas ka Toronto eestlasi ja peaaegu kõik Montreali eesti organisatsioonide esindajad.

Vaatamata pakasele katsuti päeval osa saada talverõõmudest, kuni pealelõunal toimus palvesild kodumaale. Kuna ilm oli väga külm, siis pärast lipu heiskamist, kus heiskajaks oli Virve lipkonna juht Ülle Leitham ja assistentideks Toomas Altosaar ja Pille Leitham, koguneti tarre, kus lauldi kaks jõulukoraali ja Heino Altosaar pidas jõulujutu südame armastusest, mis peaks Kristuse armastuse kõrval laienema kõigi inimeste armastuseks.

Pärast koraali mindi küünlad käes lipumasti kõrval oleva jõulupuuks ehitud männi juurde, mille seeme oli 14 aastat tagasi kodumaalt toodud. Seisti vaatega kodumaa suunas.

Skm Endel Ruberg ütles, et see on Eestist toodud seeme, aga selle okkad ja koor on samad siin kui seal. Ka meie, kuigi oleme ümberistutatud, peame jääma sama truuks oma rahvale. Meie ei tohi muutuda nagu on Taevaisa tahte tõttu muutumatuks jäänud mänd.

Veel luges esk Toomas Altosaar jõuluevangeeliumi, õp. Heino Laaneots pidas palvuse ja lõpulauluna lauldi „Oh sa õnnistav".

Lõpuks tänas E. Ruberg kõiki, **öeldes et Eesti on meie palvust kuulnud ja on saanud usku, lootust ja palvejõudu edasi võitlemiseks ja elamiseks oma rahva kasuks,**

misjärele langetati lipp Eesti hümni kolmanda salmi laulmise ajal.

Poola meremehed valivad vabaduse

Pärast sõjaseaduse väljakuulutamist Poolas on Kanada sadamates viibinud poola laevadelt ära hüpanud ja Kanadas asüüli palunud terve rida meremehi. Viimasteks ärahüppajateks olid möödunud nädalavahetusel Quebecis, Port Cartieris üheksa isikut ühelt poola kaubalaevalt. Kanada võimude juures palusid asüüli laeva esimene tüürimees koos abikaasa ja lapsega, laeva kokk, kaks stjuuardit ja kolm madrust.

Egiptus nõuab isesisvat Palestiinat

KAIRO — Egiptuse välisminister Kamal Hassan Ali deklareeris Kairos ühel vastuvõtul peetud kõnes, et palestiinlastele tuleb anda võimalus Iisraeli sõjajõudude poolt okupeeritud Jordani jõe läänekaldal oma iseseisvat riiki moodustada. Diplomaatilistes ringkondades mainitakse, et Egiptus on selle deklaratsiooniga läinud tunduvalt kaugemale Camp Davidis sõlmitud kokkulepetest, mille alusel palestiinlaste ja Jordani läänekalda saatus otsustatakse kolme aasta jooksul pärast seda kui palestiinlased on saanud omale autonoomia. Palestiinlastele autonoomia andmine on aga nüüd veninud Iisraeli, Egiptuse ja Uhendriikide vaheliste läbirääkimiste tulemusena 17 kuud ja praegu ei ole kokkuleppeks ega autonoomia andmiseks Iisraeli vastuseisu tõttu mingeid väljavaateid.

„VABA EESTLASE" 30. AASTAPÄEVAL TERVITAVAD

EESTI RAHVUSTEATER

A/S EESTI MAJA TORONTOS

Jätkuvat edu „Vaba Eestlasele" eestluse sihtide viljelemisel!

EESTI SIHTKAPITAL KANADAS

NATIONAL ESTONIAN FOUNDATION OF CANADA

Annetus ja pärandussummad vabastatavad tulu- ja pärandimaksust.

958 Broadview Ave., Toronto, Ontario M4K 2R6

Eesti Alumiiniumi Kompanii

H. OSSO

Tööstuse telefon 832-2238

NORTHRAND FOODS LTD.

10144 Weston Rd. R.R.2. Woodbridge, Ont.

Tel. 832-2234

Tervitusi „Vaba Estlasele" juubeli puhul!

SOOME ÄRI, TÖÖSTUS JA SUURMÜÜGIARI

VIKING FOODS & IMPORTS

133 Laird Drive, Toronto M4G 3V5 — Telefon 425-0450

SEAWAY MEAT MARKET

1960 Queen St. E. Toronto M4L 1H8 — Tel. 691-2861

FRED FRITZ

Jätkuvat jõudu ja edu edaspidiseks!

H. LATER & Co. Ltd.

„INSURANCE"

1482 BATHURST ST. TORONTO, ONT. M5P 3H1

TELEFON 653-7815

Parimaid õnnitlusi ja jätkuvat edu „Vaba Eestlasele"

THE FINNISH PLACE

5463 Yonge Street, Willowdale, Ont.

Telefon 222-7575

Õnnitlused ja parimad soovid ajalehele „VABA EESTLANE" tema 30. a. juubelitähisel.

EESTI RAHVUSTEATER KANADAS

HAAVANIIT'S SPRINGMOUNT

NURSERIES & LANDSCAPING LIMITED

R.R. 5, OWEN SOUND, HWY 21/6, N4K 5N7

Telefon (519) 376-2080

Parimad soovid „Vaba Eestlasele" tulevikuks!

ELLEN PETERSON

FASHION INSTITUTE

Tel. 222-4533

SCANDIA DELICACIES

2079 YONGE ST. M4S 1P8 — TEL. 489-0162

Tervitame juubeli puhul!

362 Danforth Ave.
Toronto, Ont.
M4K 1N8

GARDENIA

FLOWERS & GIFTS

Tel. 466-1951 või 466-1502

36.

— Aga kui pakk siiski satub valesse kätesse? küsis Ville.

— Ei satu, kinnitas tõlk. — Selle järel kui olete selle peitnud, koha pildistanud ja kaardistanud, ja kui käikski nii halvasti, et teid võidakse üllatada ja langeksite, poleks neist märkidest ega fotodest kellegile mingit kasu väljaarvatud ühele, kes teab süsteemi. Lisaks on ta nii kõrgel kohal peastaabis, et paberid lähevad otse temale. Ja pakk ongi just temale mõeldud.

— Jaah, või seal on üks korralikki mees kambas! naeratas Jussi. — See on küll pagana osav suskamise viis.

— Aga me ju tuleme kenasti tagasi, paberid ja pildid kaasas, ütles Ville. — Kust põrgust see mees siis oskab seda pakki otsida?

— Ärge te sellepärast muretsege, ütles tõlk. — Küll tema oskab kohale tulla. Peaasi on vaid see, et te viite selle paki kohale, kõik muu korraldatakse niigi.

—Noh seda me mehed teeme, kinnitas Jussi.

Ülesanne oli nüüd selge ja mehed valmistusid innukaina mineku vastu. Pall tõmbles tuules kuna neli meest pidasid seda kinni. Jussi ja Ville tõusid korvi ja Jussi sooritas veel viimase kontrolli. Valge nöör, millega käsitleti gaasiventiili, oli korras. Samuti punane nöör, millega pall saadi hajuvile. Korvi küljel olid liivahoidlad korrakohaselt täidetud. Kõik oli valmis tõusuks.

— Laske lahti! Nüüd meid siis viiakse kes teab kuhu. Ärge meid halvasti meeles pidage! jättis Jussi meestega hüvasti.

— Vähemalt põrgus kohtume kunagi, irvitas Ville.

Pall hakkas kiiresti tõusma. Ville toimis orienteerijana ja kaardilugejana ning jälgis kõrgusmõõtja skaalat.

Mida kõrgemale pall tõusis, seda laiemad vaatealad avanesid pallisõlijate silmade ette: Jäämere ürgsed kaunid maastikud panid mehed otse õhku ahmima. Kuigi öö oli juba pime, näis Jäämeri tumedana sätendavat horisondil ja üksteisest kõrgemad tundrad ja mäed ning nende vahelised orud kidurakasvuliste puudega näisid joonistatud filmi muinasjutumaana. Väiksed järved ja loigud helkisid kui tumedad teemandid kaugel allpool öö hämaruses. Väljavaade oli lummav ja mehed vaatlesid allpool avanevat maastikku, kui kaheldes oma silmade usutavuses. Mida kõrgemale pall tõusis, seda laiemad maa-alad avanesid nende ees. Üle 3000 jala kõrgusel hakkasid kumama juba Liinahamari tuled. Piirivalvurite lõkketulesid oli näha siin-seal, kus mehed pidasid puhkepausi oma valveradade kõrval. Valvetornide liin oli peagi ületatud, kuigi torne ei võinud pimeduses eraldada. Ainult valvuritehoonest oli näha heledaid tulesid.

— Seal need mehed ja koerad ootavad, sosistas Jussi. Meestele tundus, et sel hääletul liiklusvahendil liikudes võiks väikseimgi jutt kuulduda maani. — Ega nad nüüd tarvitse jälgi nuhkida, pole vaja nende eest jooksta keel võõ vahel.

— Tuul peaks olema vähe tugevam, nüüd läheme sellises jalutuskäigu hoos, arvas Ville. — Peaksime jõudma enne kohale kui hakkab valgenema.

Palli liikumine oli tõesti õige aeglane. Tuul oligi hakanud raugema päris märgatavalt. Liinahamari tuled lähenesid pikkamisi ja jäid siis vähehaaval meestest põhjapoole. Nüüd märkas Ville, et tuule suund oli muutunud. Pall liigus aeglaselt kagusse. Tuule suund võis küll veelgi muutuda ja mehed uskusidki, et see puhus veel õigesse suunda.

Jäämere rannal hakkas juba taevarand helendama. Põhjala öö augustiski oli lühike. Lõunasuunal olid maastikud veel süngelt tumedad. Nüüd tundus tuul kogunisti raugevat, sest pall hakkas koha peal pöörlema.

— Parem on võtta kõrgust juurde, ehk on seal natuke rohkem tuuletõmmet, ütles Jussi ja heitis natuke liiva alla.

Pall tõusis kiiresti 7000 jala kõrgusele. Seal oligi veidike tuuletõmmet, aga suund oli nüüd lõunasse. Hetke pärast pall jäi jälle peatuma ja hakkas koha peal pöörlema.

— Tuleb ainult oodata ehk hakkab hommikutundidel uuesti puhuma, ütles Jussi.

— Ega seda saa muuga aidata, tõdes Ville. — Kuna mootorit ei ole. Nüüd hakkangi juba natuke eraldama maastikku, siin on hea võimalus binokliga vaadata, mis allpool on näha. Valgenedes võime oma asukoha täpselt määrata. Petsamo lennuväli on juba päris lähedal. Lennurada on selgesti näha, sest see on kõigile lisaks ka valgustatud. Samuti on näha lennuvälja ümber olevad ehitused, remonttöökodade ehitused ning angaarid. Pikk rida lennukeid on reas lennuvälja serval.

— Üksikult lugedes seal on 50 lennukit, tõdes Ville lennuvälja binokliga uurides.

— Küll seal on muidugi radargi, meenutas Jussi. — Saab näha kas märkavad meid?

— Seal on isegi kaks radarit, teadis Ville. — Vähemalt varem oli. Ma olen seal lennuväljа serval ringi kolanud.

— Nüüd pidimegi peatuma otse vales kohas, arvas Jussi. — Varsti on täiesti valge ja me ripume siin lennuvälja kohal.

— Nüüd on ülakorruse taat hakanud jälle trikke tegema. Ja on ikka kurat küll, kui midagi ise ei saa teha. Saatan võtku!

Pall pöörles jonnakalt oma kohal ja mehed jälgisid põnevusega lennuvälja oma all. Mida rohkem hommik valgenes, seda rohkem hakkas elavnema liikumine lennuväljal ja ehituste ümber. Nüüd nad võisid eraldada pöörlevaid radariantenne lennuvälja serval. Neid oli tõesti kaks, nagu Ville oli ütelnudki. Üks radar oli lennuväljа põhjapoolel ja teine lõunaserval. Olukord hakkas tunduma väljakannatamatuna. Tõusust oli möödunud juba neli tundi ja sellest kaugemale ei olnud reis veel edenenudki.

— Oh kuradi kurat! Küll siis tuul puhub kui peaks vaikne olema, kirus Jussi.

— Mis me siis teeme kui lennuk õhku tõuseb? küsis Ville.

— Küll me alla pääseme, ega igakord jõuta veel tulistada. Aga siis kui maapinnale oleme jõudnud käib vähenegi tuuletõmme, ja see veel puhub ka vale suunast, laskuksime sinna lennuvälja keskele, ütles Jussi kuivalt. — On parim, et hoiaksime silmad lahti, et nad ei pääseks meid üllatama.

— Peame silmad lahti hoidma, kinnitas ka Ville. — Neil on õhutõrjekahureidki, hakkavad äkki plõksutama...

— Põrguline! Pall ainult pöörleb koha peal. Kui ta liiguks natukenegi edasi ükskõik millises suunas, katkestas Jussi.

— Olukord näib olevat halb, nõustus Ville. — Hommikul valkib viimanegi tuulehingus, eks siis päeval hakkab jälle puhuma, aga siis see enam ei aita meid.

— Ei aita, aga ega meie lootused ei saa veel siin päris marka alguses lõppeda, kinnitas Jussi.

— Sina oled ju lendur, ega minul pole muud tegemist kui jälgida maastikku ja vaadelda seda kõrgusmõõtjat. See rahakast teeb mulle tõsist muret.

— Mis sa selle üle muretsed, irvitas Jussi. — Kui langeme lennuväljale, siis maksame korraliku lennuväljamaksu, selleks seda raha on. See on selline rahvusvaheline keel.

— Ei need mingisugust keelt vaja. Mehed kinni ja raha ära! Siia see kingitusekatse luhtub, usu mees, ütles Ville süngelt.

— Egas kinkimine alati õnnestu, nõustus Jussi. — Ma katsusin Sortavala matkal ka samaga ja sain seeni silmadesse. Jumala eest, veelgi teeb meele mõrudaks.

Olukord oli tõsine. Hommik valgenes kiiresti, vaevalt kuluks enam pikemat aega kui neid märgatakse. Omal kohal seisev pall oleks hea märklaud õhutõrjekahureile.

— Laskuksime veel kord allapoole, vaatame ehk on seal tuult, otsustas Jussi ja vedas ventiilinöörist. Gaas hakkas sisinal pallist välja voolama ja maa lähenes kiiresti. Jussi tõmbas uuesti nöörist, aga susin ei lõppenudki. Ventiil oli korrast ära!

(Järgneb)

Helmut Hööval

Kuidas Pärnust sai moodne supellinn

3.

PÄRNU SAAB SUPELINSPEKTORI

Samal ajal kui arenes hotelli ehitus, rajati ehitusosakonna juurde uus töökoht, nimelt supelinspektor. Selleks valiti Haapsalust P. Randpõld. Alul ta töötas üksinda, kuid hiljem Rannahotelli avamisega ametnike pere suurenes ja ta tööruum läks üle hotelli. P. Randpõld palkas kogu hotelli töö- ja teenistujate pere. Samas supelinspektor koostas koos ehitusosakonnaga Rannahotellile reklaam-broshüüri, kus olid sees kõikide majakordade plaanid ja hotelli kirjeldus, et supelvõõrad saaksid endile broshüüri abil valida sobivad ruumid suvituseks. Selle broshüüri kaaneks oli meie tuntud luuletaja Heiti Talvik'u tantsitarist õe rannafoto. Meie oludes see broshüür nägi välja võrdlemisi nägus.

Kes olid siis peamised suvitajad Rannahotellis? Sellele võib vastata järjekorras: rootslased, eestlased, soomlased ja teised rahvused.

Hotelli juures oli suur söögisaal ja restoran, kus suvehooajal esinesid kavaga ka mitmesugused laulu- ja instrumentaalkunstnikud. Seda söögisaali kasutas hotellirahvas ja ka väljaspoolt tulejad, mille tõttu see oli alul liigselt koormatud. Siis tuli jõukamate rootslaste pöolt hotellile kaebusi, et nad peavad söögisaalis koos sööma ja jooma oma palgaliste teenistujatega, mille nad ei leidnud endile olevat sobiva. Selleks oli neil teatud mõttes ka õigus, kuna hotellis ja väljaspool oli palju madalapalgalisi rootslasi suvitajaid, kes oma raha kõrgema ostuvõime tõttu võisid Eestis elada ligi kolmekordselt paremini kui Rootsis. Siin tuli midagi jõukamate suvitajate kohalhoidmiseks ette võtta. Seda olukorda arutas linnavalitsus, hotelli juhatus koos ökonoomiga ja muude kompetentsete inimestega ja lõpptulemuseks oli see, et söögisaali ja restoraani hindu tõsteti tasemele, kuhu madalapalgaline rootslane enam ei küündinud. Hotelli söögisaalist lahkujad rootslased läksid aga nüüd n.n. Rannasalongi. Seal nad said oma raha eest kõiki, mida nad soovisid.

RANNASALONG EHK „VARSAKOPPEL"

Rannasalongi ehitamise aega ma täpselt ei tea, kuid see oli enne I-st Maailmasõda. See oli tohutu suur avar ruum, kuhu mahtus samal ajal sööma mitusada inimest ja seda kutsuti rahvasuus „varsakoppeliks". See oli peamiselt ühekorruseline, osaliselt klaasseintega kõrge püstkatusega puust hoone. Ülemisel korrusel katuse all asusid teenijate eluruumid. Suure söögisaali taga asus suur köök ja serveerimise ruum. Hoone õhtupoolses otsas oli suvel sisemine kontsertsaal lavaga, mahutavusega ca. 500 inimest. Selle salongi kauaaegseks ökonoomiks oli G. Tannebaum, kohalik Pärnu inimene.

Rannasalongis leidsid suve ajal tavaliselt aset ka suuremad rahvapidustused, maskeraadid, vähiõhtud, kaitseliidu- ja tuletõrjepeod. Igal aastal, augustikuus, oli seal suur „pritsimeeste" pidu ja „feierväk", mis tõmbas kokku ka palju suvitajaid. Selle tulevärgi kauaaegseks meistriks oli tuntud Pärnu nahäärі omanik K. Lorenz. Tulevärgi koostamine oli õieti tema üks suur „hingeline" väljendus, mida ta ise armastas sel puhul öelda.

Suvist Pärnut meie ei kujutaks ette sümfooniaorkestrita, see pidi seal tingimata olema. Linnavalitsuse mureks oli leida igaks suvehooajaks sobiv orkestrijuht, kes siis omakorda muretses orkestrandid, läbilõikes 20—25 mängijat. Juhtideks olid mälu järgi: Juhan Simm, Voldemar Taggo, Joh. Kask j.t. Mängiti peamiselt kergemat operetti-, balleti- ja ajaviitemuusikat. Meeldejäävamaks kontsertmeistriks oli Hugo Schütz.

AMMENDE LOSS SUVEKASIINOKS

Ajal kui Rannahotell käiku läks, tekkis ka vajadus parema suve- või öölokaali järele, mida võiks isegi kutsuda kasiinoks. Linnavalitsus hakkas selles suunas sobivat hoonet otsima ja varsti see ka leiti. Kasiino hooneks sobis endine n.n. Ammende loss, mis oli ehitatud 1905. aastal tolleaegses moodsas jugendstiilis ja oli kuulunud Pärnu suurkaupmehele Ammende'le, kellel oli veel linnas palju teisi hooneid.

Vastavalt linna arhitekti O. Siinmaa kavadele, ehitati see hoone sisemiselt ümber mugavaks koduseks lokaaliks — restoraniks-kasiinoks. Hoone juurde kuulus esinduslik jalutuspark, mis jäi nüüd külastajate kasutada. Sellest hoonest kujunes hiljem Pärnu tuntud Suvekasiino, kus olid samad hinnad kui Rannahotellis. Suvekasiinos leidis ka aset igaaastane suvekuninganna ja -printsi valimine.

Rannahotelli ja Suvekasiino käiku laskmisega muutus Pärnu supellinna pilt tunduvalt mõjuvamaks. Siin oli nüüd päevast ja öist elu ja see meelitas juurde rohkem regulaarseid suvitajaid ja veel n.n. nädalalõpu veetjaid, kes jõudsid Pärnu laupäeva õhtupoolikul.

ÜHENDUSTEED PARANEVAD

Pärnul oli nüüd ka parem liiklemisühendus, nii kodumaaga kui ka välismaaga. Kiirrong Tallinna ja Pärnu vahel kattis vahemaa juba 3½ tunniga ja meie maanteed olid muutunud autosõiduks paremaks peale teemeistrite kaadri loomist ja teehöövlite käiku rakendamist. Pärnul oli korralik ja kiire bussiühendus nii Tallinna kui ka Tartu'ga. Unustada ei saa ka laevaühendusi, mis olid alul Tallinnaga ja Kuressaarega, hiljem aga ka Riia ja Stokholmiga. Kuna rootslaste vool kasvas, siis H. D. Schmidt'i laevakontor, kes pidas laevaühendust Stokholmi, Riia ja Pärnuga, ehitas Pärnusse moodsa hotell-pansionaadi „Vasa" 1938-da aasta hooajaks. Projekti koostajaks oli kohalik arhitekt A. Nürnberg. See oli hea lahendusega mugav hotell avara aiaga.

Kuna laevaühendused Pärnuga muutusid tihedamaks, siis Veeteede Valitsus ehitas Pärnu sadama kaile Vallikraavi suudme lähedale uue moodsa reisijate- ja laohoone.

Pärnus oli veel paar vanemat pansionaati Lehe ja Promenaadi tänava ääres, mis said nüüd põhjaliku remondi ja uue sisustuse. Samal ajal aga ehitati juurde ka uusi suuremaid suvilaid, millede omanikud said suvitushooajal oma majade ülemise korruse ruumid välja üürida suvitajaile. Tekkisid ka uued suvilate tänavad nagu Seedri, Papli ja teised. Tallinna värava ja Vallikraavi ümbrusse ehitati terve rida uusi moodsaid suvilaid.

UUS „GENERAALPLAAN"

Ajal, mil käigus oli Rannahotelli hoone ehitamine ja muudele rannaehitustele tähelepanu pööramine, tekkis ehitusosakonnas mõte, valmistada Pärnu linnale n.n. „generaalplaan"; see oli linna väljaarendamise üldkava järgneva 50-ne aasta kestel. Pärnu mitmepalgelise linnana, vajas seda hädasti. Selles tuli näidata, kuidas areneb tulevikus supellinnaosa, siis tööstus, sadam, maakonna administratiivne keskus, liiklus, vesivarustus, roiskvesi, hoonete ehituspiirkonnad j.n.e. See oli suur töö, kuid hädavajalik.

Linnavalitsus tegi selle käiku laskmiseks varsti lõpliku otsuse ja selle väljakujundamine anti meie tolleaja paremale linnakujunduse arhitektile Anton Soans'ile koostöös linnaarhitekt O. Siinmaa'ga. Tähtsaks punktiks sellest projektis oli välja kujundada Pärnule uus moodne linnakeskus. Paralleelselt samal ajal läks ka käiku Pärnu linna piiridesse kuuluva maaala mõõtmine koos kruntidega, moodsa maamõõdu tehnika alusel.

(Järgneb)

ADVOKAADID

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1002, Royal Trust Tower
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

TED ROLAND LAAN
advokaat-notar
133 Richmond St. W., Ste 705
Toronto, M5H 2L3
Tel. 364-7072

ARSTID

LEO KANN, D.C.
DOCTOR OF CHIROPRACTIC
212 Dinnick Cr.
Tel. 489-0562

Kes teab sünni- ja surmaaegu?

Trükki-mineva Romuald Misiunase ja Rein Taagepera balti ajaloo 1940—1980 raamatu register sisaldab iga teoses mainitud isiku sünniaastat ja surnute puhul ka surma-aastat. Enam kui saja eesti nime puhul on need aastaarvud autoreil teada. Puuduvad alljärgnevad. Neil, kel mõnigi puuduv aastaarv teada on, palutakse kirjutada võimalikult peatselt aadressil: Rein Taagepera, School of Social Sciences, University of California, Irvine, California 92717, USA. Lugejaid võiks ka üldisemalt huvitada, millist laadi inimeste kohta ei leia andmeid N. Eesti teatmeteoseis.

MAKSIM UNT, minister 1940. a. „juulivalitsuses" pärast punaarmee sissemarssi, hukatud 31. juulil 1941 N. Liidu võimude poolt vene kodusõja ajal teostatud „rahva vara riisumise" pärast Saraatovi kandis. JUHAN NARMA-NIHTING, minister juulivalitsuses, hiljem küüditatud Venemaale. Kindral TÕNIS ROTBERG (sündinud 1882), juulivalitsuse liige, kellele N. Liidu ajaloolase Kuuli sõnades „töörahva huvid olid võõrad" ja kes küüditati. Sama hinnangu saab ka juuliminister BORIS SEPP: mis temast sai? VILLEM KUUSIK, Eestimaa Kommunistliku Partei sekretär, kuni ta küüditati a. 1951; võibolla surnud a. 1955. ALEKSANDER KELBERG, EKP sekretär kuni küüditamiseni a. 1951.

EERIK HEINE, endine metsavend. AUGUST SABBE, metsavend, uppus haarangu jooksul a. 1980; kas sündinud 1904 või 1908? VIKTOR JAANIMETS, kes hüppas ära vene laevalt a. 1959. Imre Arakas — tulistas EKP sekretär Vainot a. 1979.

ERVIN KIVIMAA, N. Eesti ajaloolane. REIN RISTLAAN, EKP sekretär 1980. a. saadik. MARJU LAURISTIN, sotsioloog, A. Rebane, N. Eesti kaubandusministri abi, ja H. TOMINGA, vaneminsener a. 1970—1972 paiku (vaja ka eesnimed).

VLADIMIR EICHWALD ja OLEV MEREMAA, erimeelsed (dissidendid) a. 1971—74. SVEN KREEK, erimeelne, suri kahtlastes tingimustes (1975 või 1976?). Nagu öeldud, oleks kõigil puhkudel vaja teada saada sünniaastat ja surnute puhul ka surma-aastat vägagi kiiresti.

• Uppsala ülikooli haiglasse asus tööle dr. Lemm Proos. Ta töötas neli kuud Rootsi Punase Risti ja Sida ülesandel rahvusvahelises abistamishaiglas Kambodzhas. Ta on varemalt korduvadt viibinud arengumaades, neist 3 aastat misjoniarstina Zaires. Kambodzha haigla, kus ta töötas asus Vietnami poolt okupeeritud alal.

„Vaba Eestlase" 30. aastapäeval tervitavad

Eesti Pensionäride Klubi Torontos

Eesti Kaubalaevastiku Juhtkonna Koondis Torontos

Põhja-Ameerika Eesti Arstiteadlaste Seltsi Kanada osakond

EHATARE Eesti Abistamiskomitee Kanadas

Toronto Eesti Selts

Toronto Eesti Segakoor

Toronto Eesti Meeskoor

Toronto Eesti Rahvatantsijate Rühm „Kungla"

Ühing Eesti Suvekodud Jõekäärul

Toronto Eesti Õngitsejate ja Jahimeste Selts

Soomepoiste Klubi

Killamängud

ÕNNITLEME „VABA EESTLAST" JUUBELI PUHUL!

FINNAIR

TORONTO
8 King St. E.
M5C 1B5
Tel. (416) 362-1511

MONTREAL
625 President
Kennedy Ave. H3A 1K9
Tel. (514) 282-1173

„VABA EESTLASE" 30. AASTAPÄEVAL TERVITAVAD

Jätkuvat jõudu ja edu edaspidiseks!

Eesti Võitlejate Ühingute Liit Kanadas

Toronto Eesti Võitlejate Ühing

Hamiltoni Eesti Võitlejate Ühing

Montreali Eesti Võitlejate Ühing

Ottawa Eesti Võitlejate Ühing

MURRAY E. NEWBIGGING

Matusebrüoo

M. Wayne Hamilton
Funeral Director

733 Mount Pleasant Rd. Toronto, Ont. M4S 2N4
(lõunapool Eglintoni)
Helistada tel. 489-8811 — 489-8002

AJA KIRI

KIRJASTUS „MAARJAMAA"

---

30. AASTAPÄEVA PUHUL
tervitab VABA EESTLAST
ja soovib ajalehele edu eestluse ja
EESTI VABADUSVÕITLUSE
eesmärkide teenimisele!

EESTLASTE KESKNÕUKOGU KANADAS

EESTI OHVITSERIDEKOGU KANADAS

Tervitame Vaba Eestlast
30. aastapäeva puhul!

ESTO 84

Ülemaailmsed Eesti Päevad

1984
8.–15. juulini
TORONTOS

Tervitame Vaba Eestlast juubeli puhul!

JAANUARI ODAVMÜÜK
SUUR HINNAALANDUS

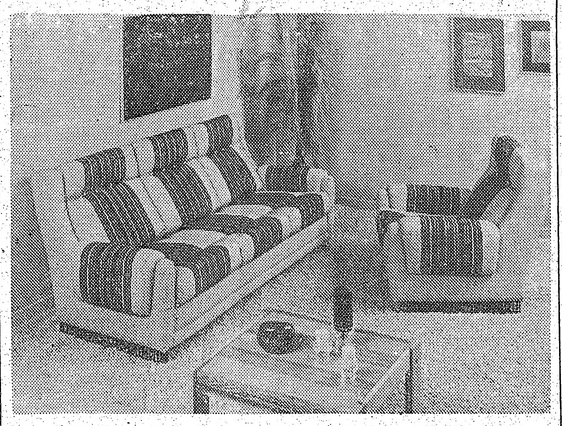

Riiulid, magamistoa-, elutoamööblid, lambid jm.

Suletekid ja tekkide katted jm.
Avatud: esmasp., teisip., neljap., reedel 9—9, kolmap., laup. 9—5

Astuge sisse ja vaadake ringi!

SWEDISH FURNITURE HOUSE

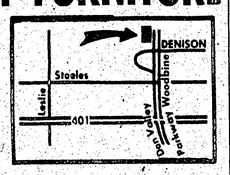

7498 Woodbine Ave. (½ milli põhjapool Steeles'i)

Parimad tervitused „Vaba Eestlasele" juubeliks!

SUOMI-AITTA

Eksklusiivne import Soomest

2031 YONGE ST. TORONTO, ONT. M4S 2A2
TELEFON 483-6650

RIA ja VILHO NASKALI

Õnnitleme juubeli puhul!

SOOME-KINKEÄRII

design products

288 Danforth Ave.
Toronto, Ont. M4K 1N6
466-8001

Räägitakse eesti keelt

PAUL'S GARAGE

125 Blake St., Toronto, Ont.

Telefon 463-9505

Lech Walesa tingimused läbirääkimiste alustamiseks

VARSSAV — Varssavist saadud andmeil on vangistatud Solidaarsuse juht Lech Walesa nõustunud valitsuse esindajatega läbirääkimisi pidama ainult teatud tingimustel. Nende tingimuste põhjal peaksid läbirääkimised toimuma erapooletul pinnal ning läbirääkimistest osavõtt tuleks võimaldada Solidaarsuse 18-liikmelisel juhatusel ja kolmel nõuandjal.

Poola valitsus tegi teatavaks suure toiduhindade tõusu. Uute hindade alusel tõuseb kilo suhkru hind praeguselt 13 cendilt 57 cendile ja seasink 2.25 dollarilt 6.90 dollarile. Tööliste abistamiseks elukalliduse vastu võitlemisel tõstetakse tagasihoidlikult nende palkasid, keskmiselt 15 dollarit kuus. Poola devalveeris ühtlasi oma zloti dollari suhtes 56,8 protsendi võrra.

Poola otsib abi Lääne-Saksamaalt

BONN — Poola kommunistlik valitsus saatis aastavahetusel Bonni Lääne-Saksamaa võimudega läbirääkimisi pidama Poola peaministri asetäitja Mieczyslaw Rakowski, kellel olid pikemad nõupidamised L.-Saksamaa välisministri Hans-Dietrich Genscheriga. Genscher mainis hiljem ajakirjanikele, et Bonni valitsus soovitas Poola praegusel valitsusel koheselt kontakti võtta katoliku kirikuga, kes oleks vahemeheks valitsuse ja Solidaarsuse esindajate vahel toimuvateks läbirääkimisteks praegusest kriisist üle pääsemiseks. Genscher väitis ühtlasi, et NATO riigid ei võta enne arutusele sanktsioonide rakendamise võimalust N. Liidu vastu kui Varssav on näidanud oma reaktsiooni Genscheri ettepanekutele.

Poola punategelase poeg hüppas ära

LONDON — Poola praeguses valitsuses juhtivat osa mängiva peaministri asetäitja Mieczyslaw Rakowski 25-aastane poeg Artur Rakowski on koos abikaasa ja väikese pojaga palunud asüüli Lääne-Saksamaal. Artur Rakowski põgenes koos perekonnaga Poolast neli kuud tagasi ja on seni elanud ühes väikeses hotellis Wiesbadenis. Ta kavatseb Lääne-Saksamaalt edasi rännata Austraaliasse.

Pühadetervitusi EKN kaudu

saatis oma sõpradele ja tuttavatele pühedeeelses numbris avaldatutele lisaks veel

HÄRM, A. perekonnaga

kelle nimi avaldatud nimekirjadest oli eksikombel välja jäänud.

FURS BY FINN
JAANUARI ODAVMÜÜK
kuni 50% hinnaalandust

Jääksite endale võlglaseks, kui teie ei külasta meie äri nüüd, mil meil on suur valik ja suured säästuvõimalused KARUSNAHK-, SEEMISNAHK- ja RIIDEST MANTLITE PUHUL.
NÜÜD ON AEG OSTA JA SÄÄSTA, KUI HINNAD ON ODAVAIMAD!

FURS by FINN

191 EGLINTON AVE. E.
TORONTO M4P 1K1
TEL. 488-1701

Visa **Mastercard**

9.30 e.l.—6.00 p.l., neljap. kuni 7.00, laup. kuni 3.00

Helmut Höövel

Kuidas Pärnust sai moodne supellinn

2.

UUED TUULED

Omariikluse tulekuga algas linnavalitsuses pidev tähelpanu pööramine Pärnule kui supellinnale. See tuli korrastada, kaotada sõjajäljed ja panna jälle teenima suvitajaskonda. Kogu supellinna elu kujundamine kandus täiel määral linnavalitsusele ja peamiselt ehitusosakonnale, kuhu allusid: aiandus, puukool, tööhoov oma veokitega ja töökojad.

Esialgu pakkus Pärnu rand suvitajaile ja puhkusel olijaile ainult päikese- ja õhuvanne ning merevee suplust. Sellele muidugi oli veel lisaks mõnusat jalutamist parkides ja puiesteedel ning vaikset ja rahulikku puhkust pargipinkidel. Mainimata ei saa aga siin jätta ülemaaliselt kuulsat Pärnu parkide ja puiesteede pinnakatet, mis oli peaaegu aasta läbi tippvormis. See fantastiline materjal saadi Waldhofi vabriku järeljäänud vasemulla ja shlaki kuhjadest. Supellinn aga tundis suurt puudust raviasutusest — supelasutusest.

MEES, KES RAJAS PÄRNU PARGID

Vahepeal ma läheksin aga natuke tagasi ajale, kus Pärnu kauaaegseks linnapeaks oli Oskar Brackmann, möödunud sajandi lõpul ja selle sajandi alul. See oli mees, kes oli kogu oma südamega Pärnu väljakujundamise juures moodsaks supellinnaks. Tema teeneks tuleb lugeda arvukate uute parkide ja puiesteede rajamist, mis muutsid Pärnu tõeliselt roheliseks linnaks. Istutamismaterjaliks kasutati kodumaiseid puid — põõsaid, kuid selle kõrval ka võõraid, mis Pärnu pehmes merelises kliimas olid sobivad. Võõrapäraseid puid võisime eriti leida n.n. Munamäe pargi ja Tallinna värava ümbruses.

O. Brackmann tellis ka Riia parkide direktori G. Kuphaldt'ilt Pärnu parkide ja puiesteede kavandi, mille järele sündis parkide ja puiesteede rajamine. Tema negatiivseks küljeks oli, et ta oli Waldhofi vabriku omanike kohalikuks usaldusmeheks, unustades, et Pärnu oli ikka esmajoones suvituslinn.

OSKAR KASE SUURED TEENED

Omariikluse ajal energiliseks linnapeaks kujunes kohalik pärnakas Oskar Kask, kes sellele kohale valiti mitmed korrad. Nagu sellest nähtub, on meil jälle tegemist järjekordse Oskar'iga. See mees oli avara vaatega juhtiv isiksus, kes nägi kaugemale ette, kui vast keegi teine selleaegne. Tema üheks eesmärgiks oli Pärnu jälle muuta tagasi esinduslikuks supellinnaks koos vajalike raviasutustega.

O. Kase algatuseks ja teeneks tulebki pidada seda, et ta pani liikuma jälle mõtte uue moodsa raviasutuse rajamiseks, kus üheks peamiseks raviaineks oleks Pärnu lahe radioaktiivne meremuda. Riiklikul toetusel see ettevõte saigi teoks ja aastal 1927 asuski eelmise mahapõlenud asemele tegevusse uus moodne supelasutus. Hoone projekteerijateks olid arhitektid E. Wolffeldt, A. Nürnberg ja Oskar Siimann. Siin meie kohtame jälle järjekordselt ühte uut Oskarit, seega Oskar III-dat, kes muutus hiljem lahutamatuks isiksuseks Pärnu, kui moodsa supellinna väljakujundajaks. Hiljem enam ei esinenud ühtegi projekti, kus polnud tema käsi mängus, eriti kui temast sai linnaarhitekt surnud eelmise linnaarhitekti E. Wolffeldt'i asemele. 30-ndate aastate keskel ta eestistas oma nime Olev Siinmaa'ks.

ABIVAJAJAD SAABUVAD

Uus supelasutus tõi Pärnu rohkesti abivajajaid haigeid ja senist hoonet tuli pidevalt laiendada. 1930-dal aastal ehitati juurde vasak tiib, et suurendada vannide arvu, kuid ka sellest oli veelgi vähe ja 1936-dal aastal ehitati juurde veel parem tiib, vesiravi ja sisebasseiniga. Need juurdeehituse projektid valmistati arhitektide A. Nürnberg'i ja O. Siinmaa poolt koos.

Paralleelselt supelranna kujundamisele pandi ka rõhku südalinna lilleväljakuile, haljasaladele ja puiesteedele. Pärnu sai endale 20-date aastate alul suurte kogemustega ja kunstilise andega linna ülemaedniku K. Treimann'i. Ta oli varem töötanud Peterburgis keiserlikus aianduses iluväljakute kujundajana.

KOIDULA PLATS

Pärnu südalinnas, Poeglaste gümnaasiumi hoone ja linna võimla vahel asus kauemat aega suur ja tühi umbrohtu kasvanud maaala, kus ühes otsas oli puust baraki taoline kinohoone „Illusioon", mis polnud sugugi iluks sellele ümbrusele. Linnavalitsuse otsus oli kino lammutamine ja selle asemele Lydia Koidula nimelise platsi rajamine tiigi ja monumendiga. Platsi kujundajaks oli K. Treimann ja see teostati 1929. aastal. Monumendi kujundas kujur prof. A. Adamson. Sellele platsile istutati esimest korda Pärnu linna aianduse ajaloos roose, mis oli teatud mõttes julge samm, kuna see võis tekitada inimestes kiusatust nende murdmiseks. Kahjuks seda ka juhtus, kuid ajakirjanduse sõnavõttudega ja manitsustega jäid roosid sinna väljakule õitsema.

Järjekordne suurem lilleplats rajati järgmisel aastal linna võimla poolsele maaalale, kus K. Treimann kujundas ümara platsi geomeetriliste kujunditega, kasutades madalaid värviliste lehtedega taimi. Sellest kujunes väga maitsekas lilleplats, millel alul mingit nime polnud, kuid hiljem rahvasuus Päts'i platsiks kutsuma hakati. Ei ole teada, kas oli see tingitud sellest, et K. Päts oli Pärnumaa mees ja gümnaasiumis käinud Pärnus, või midagi muud eriilist?

Esimene umbes sarnane lilleplats oli juba varem rajatud Endla teatri ette ja 1927. aastal kui valmis uue Supelasutuse peahoone, rajati selle ette Supelus tänava otsa järjekordne avar lilleplats, kus selle keskpunktiks oli kujur V. Mellik'u poolt loodud monumentpurskaev. Muuseas kujundas sama kujur ka veel peahoone mõlemale tiiva ehituse friisile mees- ja naisreljeefid ning hoone peavestibüüli naisekuju.

„KOLMEOSALINE" SUPELRAND

Ajal, kui oli käigus Supelasutuse rajamine, kujundas O. Siinmaa Pärnu rannale nägusa puust kohvikuhoone koos riietusruumidega. See ehitus kujunes rananelu keskuseks. Kohviku ees asus orkestri kõlakoda, kus anti südapäeval ajaviitemuusikat orkestrilt või helplaatidelt. Rannale tekkisid sel ajal ka esimesed rannatoolid ja punutud moodsad ranna korvtoolid. Igal päeval asetati rannakohviku seinale vee temperatuur kahes süsteemis s.o. Celsius ja Reaumur. Reaumur kraad öeldi olevat „kangem".

Pärnu supelrand oli jaotatud sel ajal kolme ossa ja nimelt kohviku poolt mere poole vaadates, vasakpoolne osa oli n.n. „meeste paradiis", kus kõrkja ja pilliroo puhmastes meespere võis alasti päikest võtta. Parempoolne samasugune osa aga kuulus naissoole, kus nemad võisid „Evat" mängida. Nende kahe vaheline rannaosa aga oli segarajoon ja seal tuli kõigil riietust kanda. Rannakohviku kohalt läks merre ujumise sild, mis lõppes seal kus vesi ulatus puusadeni. Samasse oli ankurdatud mitmed ümarad palgid, millede peal sai rullida ja teineteist vette pöörata.

Sellega oli nüüd rannaelule antud teatud sisu ja ka ajaviide. Ranna liival olid ka paar võrkpalli väljakut ja kiiget.

SUVITAJAID TULI ROOTSIST JA SOOMEST

Aastatega Pärnu rand hakkas võtma rohkem üldtähelepanu kogu kodumaa ulatuses ja suvitajate pere kasvas, kuid puudus tuli suvitajate mahutamiseks elamisruumist. Tuli ka suvitajaid Rootsist, Soomest ja ka lõuna poolt. Oli hädasti vaja hotelle ja pansionaate kuhu inimesi paigutada. Siin tuli jälle algatus linnapealt O. Kask'ilt, keda oma hotelli visanditega linnaarhitekt O. Siinmaa toetas. Võeti ühendust valitsusasutustega kredii-di saamiseks, et ehitada rannale uus moodne rannahotell ca. 100 ruumiga.

Eeltööd võtsid aega, kuid lõpptulemuseks oli see, et Valitsus toetas nii hotelli ehitamise mõtet, kui ka edaspidist Pärnu supellinna väljakujundamise kava. Sellise tagatisega võis juba asuda vastavate projektide koostamisele. Kuna see oli avalik suurehitus meie mõiste järele, siis linnavalitsus kuulutas välja üleriiklikud hotelli kavandite võistlused, kust osavõtjaiks olid meie tolleaja nimekamad arhitektid. Auhindu oli kuus, kolm peaauhinda ja kolm lohutusauhinda. Võistlus leidis aset 1934. aastal. Määrati žürii, kes sissesaadetud kavanditest välja noppis kuus parimat ja lõppotsuseks oli see, et lõplik projekt koostati kõigi kuue kavandi positiivsetest omadustest. Selle projekti koostajateks määrati arhitektid Anton Soans ja Olev Siinmaa.

KERKIB UUS RANNAHOTELL

Hotelli projekt valmis küllaltki kiiresti ja 1935. aasta varakevadel pakuti välja hoone ehitus. Ehitajaks sai Tartu ehitusfirma Vennad Edenberg'id, kellest arhitekt Adolf Edenberg ehituse ajal Pärnus elas.

Ehitus pidi valmima 1937. aasta hooajaks ja töö algas 1935. aastal. Hoone alusmüüride rajamisel aga esines põhilisi raskusi, sest merevesi tungis kogu ulatuses kaevikutesse ja takistas betooni valamist. Insenerid töötasid välja uue alusmüüride konstruktsiooni plaanid, mis võimaldasid ehituse edaspidist püstitamist. Firma kasutas seinte telliskivideks endisest Waldhofi vabrikust järele jäänud hoonete kive, mis olid selleks väga sobivad. Müüriladujateks kasutati osaliselt Lõuna-Eestist pärit venelasist müürseppe, kelle laotud müüridest sageli päikese valgus läbi paistis. Sel juhul tuli firmal need oma kulu ja kirjadega lammutada ja uuesti üles laduda. Üldiselt aga töö arenes enam vähem sujuvalt üksikute vähemate ebakõladega. Töö jõudis lõpufaasi 1937. aasta kevadeks.

Rannahotelli mööbli kavandid valmistas arhitekt O. Siinmaa ja mööbel valmistati Pärnu mööbli-tööstustes. Peale stiilse mööbli kasutati Rannahotelli kaunistamiseks veel seina panoosid, mille valmistajaks oli maalikunstnik Peet Aren.

Suureks murelapseks hotelli ehitusel olid aga hotelli suured köögi pliidid, mis esimesel valmimisel oma ülesandeid ei täitnud ja tulid uuesti ümber ehitada. Põhjuseks oli see, et meil puudusid selle ehitusala jaoks vajalikud asjatundjad. Hotell jõudis aga siiski õnnelikult avamise päevaks valmis. Tema esimeseks ökonoomiks oli A. Kull.

(Järgneb)

„Vaba Eestlase" 30. aastapäeval tervitavad

Eesti Ev.-Luteri Usu Peetri Kogudus

EELK Toronto Vana Andrese Kogudus

Toronto EELK Jakobi Kogudus

Toronto Kolmainu Eesti Ev.-Luteri Usu Kogudus

Toronto Eesti Ap.-Õigeusu Kogudus

Toronto Eesti Baptisti Kogudus

Toronto Eesti Vabakogudus
Ajakiri „Usk ja Elu"

Toronto Eesti Evangeelne Kogudus

Toronto Eesti S. P. Adventkogudus

„Vabaduse Kuulutuse" Raadiosaade

Jätkuvat jõudu ja õnne
„Vaba Eestlasele" soovib

HEINSOO INSURANCE BROKERS LTD.
EESTI MAJAS
958 Broadview Avenue, ruum 202,
Toronto, Ontario M4K 2R6
Telefon 461-0764

Viking BAKERY
A. Tralla & Sons Ltd.
32 Advance Road, Toronto, Ont. M8Z 2T4
Telefon (416) 239-3031

„VABA EESTLASE" 30. AASTAPÄEVAL TERVITAVAD

Tervitame „Vaba Eestlast" 30. aastapäeval!

OMA PRESS

135 Tecumseth St., Toronto. Ont. Telefon 368-3304

ARTISTIC WOODWORK CO. LIMITED

Soovime „Vaba Eestlasele" edu ja jõudu edaspidiseks!

DEVIL's ELBOW SKIRESORT

BETHANY, ONTARIO

L0A 1A0

Tervitame juubeli puhul!

EESTI MAJANDUSKLUBI KANADAS

TAARA NURSING HOME

26 PETER ST. N., PORT CREDIT, ONTARIO L5H 2G7

G. & N. Bajin

Tel. 278-2213

TORONTO HR BAKERY Rooneems

484 Queen St. W. Toronto, Ont. M5V 2B2 — Tel. 366-1205, 366-3619

TERVITUSI JUUBELI PUHUL!

TORONTO EESTI ÜHISPANK

EESTI MAJAS, 958 Broadview Ave., Toronto, Ont. M4K 2R6

Tel. 465-4659

465-4650

Jätkuvat jõudu ja edu vabade eestlaste häälekandjale!

TORONTON SUOMALAINEN OSUUSPANKKI

(TORONTO SOOME ÜHISPANK)

191 EGLINTON AVENUE EAST, TORONTO, M4P 1K1

TELEFON 486-1533

Heanaaberlikud tervitused „Vaba Eestlasele" juubeli puhul

LATVIAN (Toronto) CREDIT UNION

491 College St. Toronto, Ont. M6G 1A5

Telefon 922-2551

GRIMM'S FOODS LTD.

2160 Hwy 7, Concord, Ont. L4K 1B1

EXPORT TOOL & WELDING CO. LTD.

5 Brydon Dr., Rexdale, Ont. M9W 4M7
Telefon 743-7100

Paul Kriisa

TECHNOGRAPH

Div. of Heino Kasak Enterprises Ltd.

356 McRae Dr., Toronto, Ont. M4G 1T5

SILKSCREEN PRINTING SUPPLIES

„VABA EESTLASE" 30. AASTAPÄEVAL TERVITAVAD

SAARLASTE ÜHING

HIIDLASTE SELTS

MULKIDE SELTS

PÄRNUMAALASTE SELTS

LÄÄNLASTE SELTS

YONGE MEMORIALS LTD.

2044 Yonge St. Toronto M4S 1Z9 (Davisville & Eglintoni vahel)

TELEFON 487-2147

Eesti kellasepaäri

R. PILVET

81 Queen St. E. Toronto M5C 1S1
(Churchi trammipeatus)

MÜÜGIL HÄID SHVEITSI KELLI

Tel. 364-3085

EESTI KARUSNAHATÖÖSTUS

LEE FURS

707 Mt. Pleasant Rd. Toronto, M4S 2N4

Telefon 483-6851

TÕNIS LAAR, B.Sc., LL.B.

ADO PARK, Q.C.

ENN ALFRED

Advokaat — Notar

TÕNU TOOME, B.A.Sc. LL.B.

Advokaat — Notar

Broadview Delicatessen

141 Danforth Ave. (Broadview j.) Toronto M4K 1N2

Tel. 465-9905

Räägitakse eesti keelt.

Poko's Meat

376 College Street, Toronto, Ont. M5T 1S6

Tel. 922-1300

Räägitakse eesti keelt.

KOHO TRAVEL

191 EGLINTON AVE. EAST, SUITE 104
TORONTO, ONTARIO M4P 1K1, CANADA

TELEFON 485-9437

AINO KAING

Telefon 757-5080

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOME LTD.

Matusebüroo

467 SHERBOURNE STREET, TORONTO, ONT. M4X 1K6

TELEFON 924-1408

THOMAS L. MORRISON
President

MARTIN BOOKBINDING LIMITED

24 Advance Road, Islington, Ont. M8Z 2T5

Telefon 231-9853

PETIT PARIS Cake & Coffee Shopp Inc.

2384 Bloor St. West, Toronto, Ont. M5S 1P5
Telefon 769-9881

Proua ja härra Eric Naus

OPTIKA- JA KELLASEPAÄRI

J. RATAS

247 Danforth Ave., Toronto M4K 1N2 — Tel. 465-6251

ANVIL JEWELLERY LTD.

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Teisipäeval, 5. jaanuaril 1982 — Tuesday, January 5, 1982

KIREV MAAILM

NEW YORK — Ameerika naiste truudus on juba väga suure küsimusmärgi all, kinnitab Seton Hall University sotsioloog ja uurija Lynn Atwater. Tema statistika järel pooled amerika abielunaised on omanud suhteid väljaspool abielu. Kuid pr. Atwater kinnitab, et rõhuvas enamuses olevat need üleaisaviskamised ainult „kommunikatsiooni mõttes". Luues meestega suhteid kutselisel, eriharrastuse või muul pinnal, tekib lähem sõprus, millest tavaliselt ei lülitavat välja ka seksi. 1953. a. Kinsey leidis, et ainult 38% ameerika naisi rikub abielu. Pr. Atwateril olid statistika koostamiseks uurimuse all naised 16—40 a.

WASHINGTON — USA super-autoteed tähistavad tänavu 25-ndat aastapäeva. Kavale 42.500 miili pikkuse autoteedevõrgu ehitamiseks kirjutas 1956. a. alla president Eisenhower. Teedevõrk pidi maksma minema 27 bilj. dollarit. Nüüd 25 aastat hiljem, on veel ehitamata 2247 miili, kuid kulusid on olnud juba 79 biljoni dollarit. Autoteede idee isaks oli õietikindral Pershing, kes 1917. a. tahtis rajada häid teid läbi mandri sõjavägede transpordis. Tookordsest kavast valmis ainult 8195 miili. Osa tolleaja teedevõrgust on nüüd juba vananenud.

PEKING — Pekingi raadio avaldas uueaasta läkituse: ära põhjusta rasedust! Raadios öeldi, et hiina uusaasta, mis on 25. jaanuaril, on abiellumise ja nende abielupaaride kokkusaamise aeg, kes töö tõttu on pikemaks ajaks lahku viidud. Neid on kuni 300.000. Tuginedes möödunud aastate kogemusile, olid plaanitsemata rasedused sel ajal suhteliselt sagedased, mistõttu seltsimeestele soovitati seda meeles pidada ja mitte Hiina rahvaarvu ühest miljardist kõrgemale tõsta.

HELSINGI — Soomes oli hiljuti külaskäigul UNICEF'i peadirektor James P. Grant. Ta kiitis soomlasi, et Soome on tõstnud oma abi 8,5 miljonile Soome margale (ca 2 miljonit dollarit), tõustes sellega Skandinaavia maade hulgas esikohale. J.P. Grant ütles, et praegu on olukord selline, et iga päev sureb 40.000 alla neljaastast last nälga või nälja poolt nõrgestutuina lastehaigustesse ja olukorrad muutuvad veelgi halvemaks, kuigi aasta-aastalt on suudetud üha rohkem aidata.

HELSINGI — Soomlane Jarl Wahlström valiti Londonis ülemaailmse Päästearmee kõrgeimaks juhatajaks. Valiku tegi Päästearmee 44-liikmeline kõrgem nõukogu. Wahlström jätkab kindralina kanadalase Browni tööd, kes läks 68-aastasena pensionile. Wahlström on lõpetanud Päästearmee rahvusvahelise kadettidekooli Londonis ja töötas Soomes 1972. aastani Päästearmee eriülesannetes.

BRÜSSEL — Ford teatas oma Hollandis asuva harukompanii sulgemise hoolimata, et töölised on sellele ägedalt vastu võidelnud. Sulgemise tõttu kokkumonteerimistööstuse 1200 töötajat jäävad töötuiks jaanuari lõpus.

WASHINGTON — Maksud tõusevad kiiremini kui palgad, näitab riikliku kaubanduskomitee statistika. 1978. a. oli keskmine nädalapalk $251, seega föderaalmaks oli $23. 1981. a. on keskmine nädalapalk $251, seega 24% kõrgem kui 1978. a. Kuid maksud on samal ajal tõusnud 49% võrra.

HELSINGI — Soomes pandi 1. detsembrist alates kehtima määrus, mis on jõus kolmel talvekuul, mille kohaselt tuleb autodel kolmel talvekuul kasutada talvekumme. Sellejuures ei ole sunduslik kasutada kummidele külge pandud metallnaastusid, aga liiklusamet ütleb, et ainult nendega varustatud kummidega on tagatud õigeaegne peatamine. Soomes peavad autol kõik neli olema talvekummid.

Moment Neeme Järvi auks korraldatud vastuvõtust. Pildil vasakult Rudolf Lipp tervitamas pr. Järvit, pr. Järvi, Riina Reinik, Neeme Järvi, ees Eesti Kunstide Keskuse president Stella Kerson.

Foto: Vaba Eestlane

Eesti muusikasuurused Torontos

Kanada kriitikud Neeme Järvist ja Arvo Pärtist

Neeme Järvi kaks Torontos veedetud kontserdinädalat tekitasid erilise elevuse siinsete eestlaste hulgas ja Massey Halli kontserdisaalis oli eestlaste osa märgatav, kes tahtsid kaasaelada meie rahvusvaheliselt eriti tähelepandavale kohale tõusnud dirigendi maailmaklassikute interpreteerimisele. Nende kõrval oli eriti lähedaseks Arvo Pärti helitöö „Cantus Benjamin Britteni mälestuseks". Kaasahaarav oli moment, kus Neeme Järvi laval ja Arvo Pärt esimesel rõdul võtsid vastu pärast helitööd antavat tormilist aplausi. Igal kontserdiõhtul anti dirigendile üle roosikimp rahvusvärviliste lintidega.

Toronto ajalehtede muusikakriitikud olid helded kiituse ja hea hinnangu andmisel. Esimese, Mussorgski helitööde kontserdi puhul kirjutas „The Globe and Mail'i" kriitik John Kraglund. Ta tutvustas Järvi tööd pärast 1980. a. emigreerumist USA-sse, misjärel 44-aastane dirigent on esinenud mitme sümfooniaorkestri juhtimisel ja jõudis lõpuks ka Torontosse käesoleva hooaja Suurte Komponistide seeria avamiseks koos Metropolitan Opera laulja bass Paul Plishkaga, Mussorgski helitööde progammiga ja nädal hiljem teise kontserdiga A-seerias.

Kriitikule näis olevat võõrastav täis-Musssorgski programm, kuna enamus ta töödest on ümbertöötatud või vokaaltööd ja soololaulud.

Kontserdiõhtu näitas siiski, et see valik oli õigustatud, kuigi Toronto Sümfooniaorkester on varem „Öö lagedal mäel" määritlenud populaarse muusika programmidesse. Enne selle „sõjaratsu" juurde minekut andis Järvi suigutava, kuid särava muusikalise pildi ooper „Hovanshtsh" avamänguga „Koit Moskva jõel". Järvi mitte ainult ei tabanud vene iseloomu, vaid ta vormis oma orkestrilise jõu suurepärasesse tasakaalu, kus soolo puhkpillid olid dekoratiivseks elemendiks pianos mängivate keelpillide kohal.

Kriitik pidas aeglaseks järgmise pala „Öö lagedal mäel" tempot, millega olevat kaduma läinud õhtu vitaalsus. Orkestri osa programmist lõppes tuntud tööga „Pildid näitusel" (Raveli orkestratsioon).

Järvi dünaamiline tempo ei olnud alati kriitikule tuttav.

Tervikuna need olid veenvad ja alati hästi mängitud, puhkpillide sektsiooni tõustes lustikalt kõrvulukustavale kulminatsioonile „Suures Kiievi väravas".

Kraglund iseloomustab solisti laulu ja orkestri koostööd, märkides et solisti terrori projetseerimine polnud täielik, kuna orkester oli veidi liiga prominentne, surudes teda laulma enemuse aariast varieerumiseta tugevusega.

Sama kontserti vaatleb kriitik William Littler ajalehes „The Star". Kriitik vaatleb helilooja, kes 42-aastasena suri, olles olnud laevastiku ohvitser, osalise ajaga komponist ja virtuooslik pudelitõstja, kes kunagi oma töid ei lõpetanud, vaid lasi seda sõbral teha. Tänapäeval on Mussorgski töid jälle tahetud vabastada Rimski-Korsakovi mõjudest, mida tunnistas ka äsjane Toronto Sümfooniaorkestri kontsert Neeme Järvi juhatusel, kus aariat ooperist „Boris Godunov" esitati Mussorgski originaalse partituuri järgi.

Omalt poolt andis Neeme Järvi mõned samaväärsed impressiivsed iseloomustused, kui ta juhatas „Öö lagedal mäel". Kriitik ei mäleta ühtki selle helitöö esitust, kus sellel vaimudega helipoeemil oleks täielikumat atmosfääri.

Ka selle töö juures soovib kriitik, et dirigent läinuks kaugemale tagasi aega Mussorgski originaalse versiooni juurde,

selle asemel, et kuulajaid jälle läbi viia Rimski-Korsakovi väljaandest, samuti kui antuks võimalus kuulda Shostakovitshi katset Rimski-Korsakovist vabastada „Hovanshtshina" avamängus. Kriitik ütleb, et kahtlemata on praegused versioonid värvirikkad, kuid rohkem Rimski-Korsakovi kui Mussorgski viisil.

Littler mainib, et sama võiks öelda ka Raveli tehtud orkestratsiooni kohta, kuna originaalselt oli töö kirjutatud viiulile, kuhu orkestreerija lisas palju iseenesest. Neeme Järvi ei andnud kiiresti kuluunks saavat esitust, see Eestis-sündinud dirigent lisas palju individuaalseid puudutusi oma fraaside lugemisel ja lõi Suure Kiievi värava kinni nii võimsa pauguga Massey Hallis, mida pole nähtud pärast suure krohvitüki maha langemist laest.

☆

Teise kontserdi puhul J. Kraglund ütleb, et on kontserte, mis jätavad imestuse kuidas nii palju suurepärast mängu annavad tulemuseks nii vähe muusikalist elevust. See juhtus eile õhtul Massey Hallis, kui Eestis-sündinud Neeme Järvi oli tagasi poodiumil juhatamas Toronto Sümfooniaorkestrit. Pidanuks olema rohkemat kui mööduvat huvi programmis, mis hõlmas kolm tööd, mida polnud varem orkestri poolt esitatud, kuigi programmis oli ka Beethoveni neljas klaverikontsert, kus solistiks oli kanada pianist Robert Silverman. Nagu orkester, mängis ka solist hästi.

Pärast viiulikontserdi vaatlemist, mis jättis talle bea mõjutuse kõrge tonaalse kvaliteedi ja tehnilise tasemega, ilma et andnuks ekstra-muusikalist sisu, alustab kriitik kontserdi käsitlemist.

Järvi avas programmi Händeli „Contserto Grosso'iga", leides et see oli Järvi teine harjutus aeglase tempoga. Kriitik arvab siiski, et võibolla Järvi ei võta asju aeglasemalt kui teised dirigendid, aga ta laseb pinge langeda, mis jätab järelikult sellise mulje.

Nii oli õhtu tippteoseks eesti helilooja Arvo Pärti „Cantus Benjamin Britteni mälestuseks", komponeeritud keelpillidele ja kellale (üksik kell markeeris tempo aeglustamist — või nootide pikendamise selles kanoonilises helitöös). See oli suurepäraselt kirjutatud töö, mis andis tähelepandavalt rikast heli, kutsudes esile Benjamin Britteni fuuga-kompositsiooni muljeid.

Kuigi J. Kraglund on kriitiline teise kontsertprogrammi osas, siis W. Littler leiab hinnatavana, et Toronto Sümfooniaorkester oli valmis esitama kaht mittetuttavat tööd samas programmis

ja tänab selle eest ühte teretulnumat külalisdirigenti, kes on orkestri poodiumil olnud viimaseil aastail.

Neeme Järvi ei oma suurt nime ega kanna Hollywoodi profiili, märgib Littler. Ta just juhtub olema suurepärane, traditsioonilise muusikalise haridusega muusik, kes on tahtlik oma muusikalist horisonti laiendama, mis on haruldane dirigentide hulgas. Kriitik vaatleb neid „teise järgu" helitöid, kuhu on arvestatud Glazunov, leides et kuigi scherzo ja finaal olid võõrastavad kaaslased, esitas dirigent neid siiski vürtsikalt. Ta tutvustab siis Järvit omaaegse Mravinski õpilasena Leningradi konservatooriumis. Ta ütleb, et Järvi on patriitslik, kosmopoliitilise vene traditsiooniga, kes teab kuidas maalida teatrilist lõuendit ilma, et ta lasknuks värvil tilkuda.

Littler selgitab, et Järvi pole tegelikult venelane, kuid on sündinud Eestis 1937 ja juhatas Eesti Raadio ja Televisiooni Orkestrit ning Riiklikku Ooperiteatrit Eestis enne lääande tulekut.

Tema eesti veri aga tõusis pinnale ta Arvo Pärti helitöö „Cantus Benjamin Britteni mälestuseks" valiku puhul Glazunovi kaaslaseks. Kaaslõpetaja Tallinna konservatooriumis, on Pärt loonud väga lihtsa töö, lastes modaalset teemat areneda aeglasel, kanoonilisel teel orkestri keelpillide koori kohale asetatud kellalöökide vahele, aga tulemuseks on 6 minutit ilu.

Tänutäheks kontserdiõhtuil antud roosid saatsid Eestlaste Kesknõukogu Kanadas, Eesti Kunstide Keskus, Toronto Eesti Selts, Toronto Eesti Meeskoor ja Toronto Eesti Segakoor.

Aidake kaasa

„VABA EESTLASE"

levikule, sellega aitate kaasa eesti keele säilitamisele!

Riin Rivanool

Sünnipäev

Sünnipäev on selline päev, mis paratamatult tabab igaühte. Enamasti tuleb see päev igal aastal vaatamata sellele, kas seda soovid või ei, aga on ka neid õnnelikke, kelle sünnipäev saabub vaid igal neljandal aastal, kuna nad liigaasta 29. veebruaril sündinud on. Arvatavasti püsivad need inimesed siis ka kauem värsked ja noored, sest et mitte igaaasta ei tuleta meelde aegade kulgu ja kiiret kadu.

No igal juhul ei kuulu mina nende viimaste hulka ja olen juba üsna hulk neid sinatseid sünnipäevi igal sügis-talvel üle elanud. Küll on neid saanud pühitsetud suure hulga sõprade seltsis, küll kahekesi või päris üksi, küll reisil või kodus, ent täiesti unustatud pole see päev olnud vähemalt iseenesele ei kunagi.

„Aastad tähendavad arve,
igal aastal sada sarve,
kümneid mure kühmukesi,
veidi rõõmuraasukesi,"

nõnda olin kord ühel sünnipäeval kirja pannud ja kuigi neid rõõmuraasukesi sel korral isegi sünnipäeval vähe näis olevat, tuli neid seekordselt ühe ainsa seiga näol kui küllusesarvest.

Kuigi oli tervel suguvõsal ammu teada, et Riin oma sünnipäevaks ära sõidab, ilmus selle päeva eelõhtul hoopis ootamatult ja tasakesi välisuksest sisse kõige esmalt suur lillepundar ja selle järele „laulukoor": väike Tipa, Tõnn ning Aadu koos oma emaga tervitasid vanaema sünnipäevalauluga, mis kõlas ikka nii:

„Me õnnitleme, me õnnitleme, me õnnitleme sünnipäevalast..." No mis sa ütled, rõõm, mis tuleb üllatusena, on alati erilaadne, aga... mis me nüüd sellest! Ma ju tahtsin õieti jutustada Arukeste Annist, et kuidas tema oma sünnipäevaga tänavu hakkama sai.

...No jah, temal on ka see komme, et oma sünnipäeva pühitsemist laiemate hulkade seltsis tema ei tee. Läheb selleks ajaks reisile kui saab, aga näe, tänavu ei saanud. Oleks sõitnud New Yorki teatreid vaatama, aga Augustil kaasa tulla ei olnud võimalik ja seepärast tema ainult õpetas:

„Hull oled või, naisterahvast inimene ja üksinda New Yorki! Kas sa tead, kui palju naisi seal tänavail maha lüüakse, kui paljudel rahakotid ära tõmmatakse, ehted maha rabatakse nii et sõrmelnud katki ja kõrvalehed puruks ja veel — tead isegi! Ühesõnaga — minek ei tule kõne allagi!"

Nii ei saanud sellest asjast asja, mis muidugi ei tähenda, et Annikese ajukesed mõnda mõtet üles ei keerutaks.

Nõnda siis seisiski Annike ühel hommikul uksepiida najal nonchalantse olemisega nagu Lili Marlen, ainult selle vahega, et see viimane seisis laternaposti najal ja Annike toetas uksepiidale.

August sai kohe aru, et nüüd midagi tulemas on ja sellepärast pidas tema paremaks vait olla, nii et Annike ise alustas:

„Sünnipäevakingiks tahan ja lähen maale." August ajas vastu:

„Ei, see mõte küll ei kõlba! Üksinda, külmaga, pimedal ajal! Külmetad enda veel ära ja kes su eest seal hoolitseb..."

„Ei külmeta. Säärikud jalga, kui vee äärde lähen, kasukas... Voodisse elektritekk, no absoluutselt ei külmeta!"

Et August nüüd sellega välja tuleb, milleks paarkümmend km eemal asuv vangla põhjust anda võib, oli ka oodata.

„Pime aeg, mõni tuleb ehk maja juurde hirmutama, kui üksi oled. Jah, oligi hiljaaegu raadios, et üks kardetav vang on jälle põgenema saanud, tuleb lööb su viimaks maha... ja mida sa seal siis üksinda ikka teed?"

Aga Annike ei lasknud end kõigutada:

„Pole karta, see põgenenud saadi Kanadamaa teiselt kaldalt juba hiljuti kätte ja ma tõotan ja vannun, et nii pea, kui raadios mõni uus hoiatus antakse, tõstan oma kampsuni ja raamatud autosse, löön masinale tuurid peale ja sõidan linna tagasi. Ja mida ma seal teen — ma tahan seal mõelda..."

„Halastus küll — mõelda!! Eks istu maha ja mõtle siin, mine parki puude alla ja mõtle seal — niisuguse tühja asja pärast ei tarvitse ometi mitusada kilomeetrit ära metsamajja sõita ja oma elu hädaohtu panna!"

„Vaat, kuis meesterahva aru kõiki asju ei võta," mõtles Annike vaikselt ega öelnud midagi. „Mõelda ei saa ometi seal, kus telefon aina heliseb, ukselkell tiriseb, liiklusmüra peksab kui pealuu sisse ja tänavaparandajad lõristavad-plagistavad päevatundidel nii, et kõrvad undavad. Naabripoiss puhub vahelduseks vahest veel pasunat ka."

Nõndasi siis Annike läks, sest sai sellest aru Augustki, et „ega ei suudaks seda virinat muidu hiljem ära kuulata, kui jõuakski sellisele pöörasele plaanile kindlalt vastu seista."

Maakodus võtsid Annikest vastu kuuvalged ööd ja tuulevaiksed päevad. Vaid haruharva langes poolraagus puudelt veel üksikuid lehti nagu suveaegseid aeglaselt hõljuvaid veelinde ja vaikus ja rahu tegid esialgu kõrvadele haiget.

Tükk aega Annike istus ja mõtles.

Istus väljas sügispäikeses kivi otsas ja istus toas leentoolis. Mõtles minevikust, olevikust ja õige pisut ka tulevikust. Sellest viimasest on üsna vähe ette teada ja seepärast pole suurt tähtsust sellele mõeldagi. Miks ja milleks? Neid mõlemaid võib küsida nüüd, võis küsida enne ja võib küsida tulevikuski. Vastust neile leiab vaid haruharva.

Kui viimati Annikese järgi küsisin, ei olnud ta veel linna tagasi tulnud. Võibolla pikendas oma rahupäevi järgmise sünnipäevani, aga eks me sellest kuule edaspidi.

Saad aru, et oled vana

— kui siin ja seal valutab ja koht, kus valu ei ole, ei funktsioneeri enam normaalselt;
— kui hommikul ärgates on tunne, nagu oleksid eelmisel õhtul pidutsenud, kuid ometi veetsid kogu aja koduses vaikuses;
— kui väikeses aadressraamatus järgneb nimedele dr. med.;
— kui isegi kaardimängu juures hakkad hingeldama;
— kui igatsed rahulikku ja igavat õhtut kodus;
— kui ikka veel ajad taga naisi, aga ei mäleta milleks seda teha;
— kui veedad õhtud hämaras valguses ja teed seda kokkuhoiu pärast ning mitte romantilistel põhjustel;
— kui oled vajunud küüru ja selg enam ei paendu;
— kui püüad sokkidest kortse välja siluda ja leiad äkki, et neid jalas veel ei olegi.
— kui kõhetu hallipäine daam püüab sind aidata üle tänava ja märkad, et see on su oma naine.

Vii koer kiriku ehk too tagasi, ühesugu karvane ikka.

Eesti vanasõna